حیات

ویژه‌نامه
صنایع دستی

شماره ۲

۱۴۰۵ معاونت توانمندسازی اقتصادی

بسم الله الرحمن الرحیم

حیات

«ویژه‌نامه صنایع دستی»

شماره ۲-۱۴۰۵

کاری از معاونت توانمندسازی اقتصادی بنیاد علوی

سردبیر: مسعود جهانشاهی

مدیراجرایی: مهدیه اسناوندی

تحریریه: نگار امیری، سید علیرضا میرمحمدی

طراح گرافیک: مهسا اکرمی فرد

■ **نشانی:** آدرس: تهران، خیابان کریم خان، حیابان شهید گلابی، بنیاد علوی

شماره تماس: ۰۲۱۸۳۳۹۵۰۰۰

ایمیل: info@bonyadalavi.ir

فهرست

سرمقاله/ مسعود جهانشاهی ۲

عبدالله عابدی پریجائی : برندسازی و تکمیل زنجیره ارزش ۳

سیدعلیرضا میرمحمدی؛ حمایت هدفمند از صنایع‌دستی؛ تمرکز بر بازار و فروش ۶

حسین خواجه بیدختی؛ توسعه زنجیره ارزش صنایع‌دستی با هم‌افزایی بنیاد علوی ۸

پویا طالب‌نیا؛ مدیرکل میراث استان کردستان ۱۰

ناصر احمدی؛ مدیر اداره میراث فرهنگی شهرستان علی‌آباد کتول ۱۶

مریم انوری؛ تار و پود اصالت در دستان زنان سیستانی ۱۸

هاشمی‌پور؛ احیای هنرها و صنایع‌دستی بومی هرمزگان؛ ۲۰

سیروس خان‌بیلوردی؛ از مهاجرت معکوس تا خودباوری هنرمندان ۲۲

جلال نریمان؛ احیای هنر ارغوان‌بافی در خراسان رضوی ۲۴

ملیحه ذوالفقاریان؛ احیای سوزن‌دوزی سنگسر و ایجاد شبکه اشتغال خانگی برای ۴۲ زن ۲۵

محسن سرمستی‌پسند؛ گسترش میناکاری روی سفال ۲۸

محمدامین صعودی؛ ایجاد بازار پایدار برای کسب‌وکارهای خرد صنایع‌دستی ۳۰

سهیلا صفرزایی؛ احیای هنر «توبافی» با حمایت بنیاد علوی ۳۳

فرزاد رضایی؛ روایت یک کارآفرین از توانمندسازی هنرمندان مناطق کمتر برخوردار ۳۵

فرشته دری؛ نقش حمایتی بنیاد علوی در رونق کارگاه‌های صنایع‌دستی ۳۸

طاهره مهدیانی؛ نساجی سنتی در مسیر تحول ۴۰

مهدی نیکوکار؛ پیوند سنت و تکنولوژی در مسیر کارآفرینی ۴۲

سخن سردبیر

بسمه‌تعالی

تغییر پارادایم در اقتصاد و حرکت از اقتصاد مبتنی بر منابع طبیعی به سمت اقتصاد خلاق از ابتدای هزاره سوم سرعت بیشتری گرفت. اگر پیش از این مزیت رقابتی کشورها برپایه نیروی کار، منابع طبیعی، سرمایه های مالی و تولید انبوه بنا شده بود، در دو دهه اخیر این مزیت به تدریج به سمت خلاقیت، نوآوری، دارایی های نامشهود و سرمایه های فرهنگی سوق پیدا کرده است. اینگونه است که دیگر اقتصاد تنها با نفت، معادن، فولاد و صنایع سنگین تعریف نمی‌شود و ایده فرهنگ، هنر، طراحی، دانش و هویت به منابع خلق ثروت تبدیل شده‌اند. از این تغییر پارادایم به اقتصاد خلاق یاد می شود.

حال در این چرخه جایگاه صنایع دستی ویژه است و در رشد اقتصادی کشورهای در حال توسعه سهم به سزایی دارد. عرصه صنایع دستی، محل تلاقی فرهنگ، هنر، دانش بومی، مهارت سنتی و کارآفرین است که بستری برای توسعه متوازن منطقه ای به حساب می آید. امروز در عرصه بین الملل، صنایع دستی فقط یک بخش تولیدی صرف نیست، بلکه یکی از ارکان اقتصاد فرهنگ و اقتصاد خلاق قلمداد می‌شود. نکته خاص صنایع دستی، تاب آوری اقتصادی است. در هیاهوی بحران ها، صنایع دستی به لحاظ ماهیت خلاق و مبتنی بر منابع بومی از بالاترین تاب آوری برخوردار است که خریدار و مصرف کننده امروز، دیگر صرف خرید یک کالا را در نظر ندارد و از تجربه های نو، روایت و هویت متفاوت استقبال می کند. در چنین فضایی محصولی که داستان یک سرزمین، یک هنر و جامعه را روایت کند، جذابیت و ارزش اقتصادی بیشتری پیدا می‌کند که مزیت رقابتی اصلی صنایع دستی همین است.

در این شماره از«حیات» به مجموعه حمایت های بنیاد علوی از این سرمایه ملی و توسعه آن می پردازیم و در پایان به این کلام رهبر شهید مزین می شویم:

«باید با سرمایه‌گذاری جدی صنایع دستی را رونق کامل داد و با سیاست گذاری صحیح راه ورود گسترده تولیدات هنرمندان ایرانی را به بازارهای جهانی هموار ساخت».

مسعود جهانشاهی

برندسازی و تکمیل زنجیره ارزش، راهبرد بنیاد علوی در حوزه صنایع دستی

عبدالله عابدی پریجائی
معاون توانمندسازی اقتصادی بنیاد علوی

عبدالله عابدی پریجائی، معاون توانمندسازی اقتصادی بنیاد علوی، در این گفت‌وگو با تشریح اقدامات این نهاد عنوان کرد؛ از ابتدای سال ۱۴۰۳ تاکنون، از ۱۲ هزار و ۷۳۱ طرح صنایع‌دستی در ۳۸۰ شهرستان کشور حمایت شده است.

به گفته او، اعتباری بالغ بر ۱۶ هزار و ۷۰۰ میلیارد ریال برای این طرح‌ها اختصاص

یافته که در قالب ۱۸ گروه شغلی و ۷۵ عنوان حرفه پیاده‌سازی شده است. عابدی استان‌های فارس، ایلام، هرمزگان، کردستان، چهارمحال و بختیاری و آذربایجان غربی را به‌عنوان مناطق پیشـــرو در جذب و اجرای این طرح‌ها معرفی کرد.

معاون توانمندســـازی اقتصادی بنیاد علوی، فرآیند پشتیبانی از این طرح‌ها را منوط به «اهلیت‌ســـنجی فنی» دانست و افزود: «تیم‌های تسهیلگری بنیاد، پیش از تخصیص منابع، ظرفیت و قابلیت اجرایی هر طرح را ارزیابی می‌کنند. با این حال، نقش شبکه تسهیلگری در اینجا پایان نمی‌یابد؛ بلکه آنان به‌صورت میدانی و مستمر، بر نحوه هزینه‌کرد و پیشـــرفت فیزیکی پروژه‌ها نظارت دارند تا اطمینان حاصل شود که حمایت مالی به اشتغال و بهره‌وری منتهی شده است.»

عابدی پریجائی «حلقه‌های پس از تولیـــد» را گلوگاه اصلی موفقیت کسب‌وکارهای صنایع‌دستی خواند و تأکید کرد: «تولید بدون دسترسی به بازارهای پایدار، راه به جایی نمی‌برد. از همین رو، تلاش کرده‌ایم با همکاری وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی، فرصت‌های عرضه مستقیم را در قالب نمایشـــگاه‌های استانی و شهرستانی فراهم کنیم. علاوه بر این، موضوع برندسازی برای ما اهمیتی دوچندان دارد؛ چراکه معرفی هویت محصول و ایجاد تمایز در بازار، رمز رقابت‌پذیری هنرمندان ماست. در همین راستا، رویداد ملی برندسازی صنایع‌دستی که در شهریورماه ۱۴۰۵ برگزار شد، گام مهمی در جهت توانمندسازی تولیدکنندگان برای حضور در بازارهای رقابتی بود.»

این مقام مسئول با اشـــاره به پیش‌بینی‌های صورت‌گرفته برای ادامه مسیر توضیح داد: «تا پایان سال جاری، حمایت از ۲ هزار طرح دیگر در دستور کار است که با تحقق آن، حجم کل تسهیلات تخصیصی در این حوزه به بیش از ۲۱ هزار میلیارد ریال خواهد رسید.»

عابدی پریجائی در پایان، تغییر رویکرد بنیاد را «حرکت از حمایت‌گری تک‌محور به سوی توسعه زنجیره ارزش» توصیف کرد و گفت: «هدف نهایی ما این اســـت که با در نظر گرفتن تمامی حلقه‌های تأمین مواد اولیه، طراحی و تولید، بسته بندی، بازاررسانی و خدمات پشتیبانی، بستری فراهم کنیم تا کســـب‌وکارهای صنایع‌دستی نه تنها متکی به حمایت‌های مالی نباشند، بلکه با تکیه بر بازار و درآمد پایدار، به پایداری اقتصادی برسند.»

صنایع‌دستی نه‌تنها بخشی جدایی‌ناپذیر از میراث فرهنگی و نماد هویت بومی کشور است، بلکه به‌عنوان پیشران اشتغال‌زایی و رونق اقتصادی در مناطق مختلف شناخته می‌شود. با توجه به سهم بالای کسب‌وکارهای خرد و خانگی در این حوزه، توسعه پایدار آن مستلزم نگاهی فراتر از تزریق نقدینگی و تمرکز بر تمامی حلقه‌های تولید تا بازار است.

سیدعلیرضا میرمحمدی
مدیر زنجیره‌های تولید و ارتقای بهره‌وری بنیاد علوی

حمایت هدفمند از صنایع‌دستی؛ تمرکز بر بازار و فروش

بنیاد علوی در طول دو سال اخیر، از صنایع دستی به طور ویژه در سراسر کشور حمایت کرده است؛ حرکتی که با هدف توانمندسازی اقتصادی هنرمندان آغاز شده است.

سیدعلیرضا میرمحمدی، مدیر زنجیره‌های تولید و ارتقای بهره‌وری بنیاد علوی، در این گفت‌وگو ضمن تشریح جزئیات حمایت‌های این بنیاد از کارگاه‌های خانگی و سنتی، از چرخش رویکرد بنیاد به سمت «بازارسازی» و برگزاری رویدادهای تخصصی برای پیوند تولیدکنندگان خرد با برندهای پیشرو سخن می‌گوید.

سیدعلیرضا میرمحمدی، صنایع‌دستی را یکی از حوزه‌های گسترده اشتغال خانگی، کارگاهی و سنتی در کشور دانسته و بیان می‌کند: «از مهم‌ترین حمایت‌های بنیاد علوی حوزه

ادامه مطلب

توانمندسازی اقتصادی بوده و صنایع‌دستی یکی از رسته‌های هدف برای حمایت می‌باشد. سال گذشته نیز تفاهم‌نامه‌ای میان بنیاد مستضعفان و وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی امضا شد تا از واحدها و کارگاه‌های دارای مجوز وزارتخانه در سراسر کشور حمایت کنیم.»

مدیر زنجیره های تولید و ارتقای بهره‌وری بنیاد علوی با اشاره به چالش‌های این حوزه بیان کرد: «در کشور تولیدکننده کم نداریم و حمایت‌های خوبی هم در حوزه تولید انجام شده است؛ اما شرایط اقتصادی باعث شده برخی صنایع‌دستی از سبد خانوار حذف شوند و بخشی از آن‌ها کالای لوکس به شمار آیند. به همین دلیل، کارگاه‌ها با تهدید بازار روبه‌رو هستند. البته حمایت بنیاد به کمک مالی محدود نمی‌شود. آیین‌نامه حمایتی بنیاد ۱۶ مرحله دارد. ما ابتدا آموزش می‌دهیم، سپس حمایت مالی انجام می‌شود و بعد در بازارسازی و بازاریابی به کسب‌وکارهای مورد حمایت کمک می‌کنیم تا بتوانند روی پای خودشان بایستند.»

میرمحمدی درباره شکل‌گیری رویداد برندسازی و بازاریابی صنایع‌دستی توضیح داد: «پس از بررسی و آسیب‌شناسی این حوزه، با همکاری وزارت میراث فرهنگی تصمیم گرفتیم رویدادی تخصصی برگزار کنیم تا کارآفرینان و مجموعه‌های توانمند در برندسازی و دسترسی به بازارهای ملی و بین‌المللی را به کارگاه‌های تولیدی کوچک‌مقیاس پیوند دهیم. فراخوان را از ابتدای سال منتشر کردیم. ابتدا قرار بود رویداد در خرداد برگزار شود، اما به‌دلیل استقبال و با همکاری وزارت میراث فرهنگی، صنعتی و گردشگری، زمان برگزاری تمدید شد و این رویداد ۱۵ شهریور در مجتمع امام خمینی لواسان اجرایی شد.»

او با اشاره به روند داوری طرح‌ها بیان کرد: «۳۶ طرح به مرحله داوری نهایی رسیدند و ۱۵ طرح برای حضور در رویداد انتخاب شدند. ره‌یافتگان به مرحله نهایی رویداد طرح‌ها و نمونه محصولاتشان را به‌صورت حضوری ارائه کردند. در نهایت، پنج طرح برگزیده شدند. داوری با حضور افرادی از وزارت میراث فرهنگی، خانه‌های خلاق و بنیاد ملی نخبگان انجام شد.»

این مدیر بنیاد با اشاره به برنامه‌های در نظر گرفته‌شده برای طرح‌های منتخب گفت: «هدف ما فقط حمایت مالی و اهدای جایزه به پنج طرح نبود. برای همکاری با این طرح‌ها، تفاهم‌نامه‌ها و قراردادهایی طراحی شده تا بتوانیم در زمینه تأمین مواد اولیه، حمایت از تولید، ارتباط با بازارهای داخلی و بین‌المللی و استفاده از سکوهای فروش همکاری کنیم.»

میرمحمدی افزود: «این همکاری می‌تواند به توسعه بازار و فروش محصولات کسب و کارهایی که از آن‌ها حمایت کرده‌ایم، کمک کند. مجموعه‌های فعال در حوزه برندسازی و فروش می‌توانند به شبکه گسترده تولیدکنندگان دسترسی پیدا کنند و کارگاه‌های کوچک نیز به شرکت‌های پیشرو و فرصت‌های تازه فروش متصل شوند.»

وی این رویداد را ملی توصیف کرد و گفت: «فراخوان از طریق سایت و سامانه‌های بنیاد علوی و بنیاد مستضعفان، وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و اداره‌های استانی و شهرستانی میراث اطلاع‌رسانی شد. دانشگاه‌ها و پارک‌های علم‌وفناوری نیز در جریان فراخوان قرار گرفتند. شایان ذکر است، صنعتگران و شرکت‌کنندگان از بیش از ۲۰ استان در فراخوان رویداد ثبت نام کرده که برگزیدگان نهایی از ۵ استان بوده‌اند.

برای همکاری با طرح‌های برگزیده، قراردادهایی طراحی شد تا بتوانیم در زمینه تأمین مواد اولیه، حمایت از تولید، ارتباط با بازارهای داخلی و بین‌المللی و استفاده از سکوهای فروش همکاری کنیم.

توسعه زنجیره ارزش صنایع‌دستی با هم‌افزایی بنیاد علوی

ضرورت حمایت از تولیدکنندگان مواد اولیه برای مهار نوسان قیمت

حسین خواجه‌بیدختی

مدیرکل دفتر حمایت از تولید وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

حسین خواجه‌بیدختی، مدیرکل دفتر حمایت از تولید وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی، با تأکید بر اثربخشی همکاری‌های مشترک با بنیاد علوی در راستای حمایت از فعالان عرصه صنایع دستی، این هم‌افزایی را راهکاری کلیدی برای عبور از حمایت‌های صرفاً مالی و حرکت به سوی تقویت زنجیره ارزش صنایع‌دستی دانست.

او درباره همکاری با بنیاد علوی گفت: «با توجه به تجربیات سال گذشته، این تعامل بسیار مؤثر ارزیابی می‌شود. مدیران بنیاد در مناطق مختلف پیگیری و نظارت مطلوبی داشتند؛ به گونه‌ای که با حضور میدانی در روستاها، افراد فعال را شناسایی می‌کردند و نسبت به پرونده‌های معرفی‌شده از سوی وزارتخانه، تا حصول نتیجه نهایی جدیت و دقت بسیاری به خرج می‌دادند.»

این مدیر میراث فرهنگی افزود: «نکته حائز اهمیت در عملکرد بنیاد، نظارت دقیق بر نحوه هزینه‌کرد تسهیلات و جلوگیری از انحراف منابع بود که باعث می‌شد حمایت‌ها به صورت هدفمند به دست تولیدکنندگان واقعی برسد.»

مدیرکل دفتر حمایت از تولید وزارت میراث فرهنگی با اشاره به چشم‌انداز آینده همکاری‌ها ادامه داد: «ظرفیت تعامل با بنیاد علوی فراتر از مقوله تسهیلات است. با تکیه بر تجربیات مثبت پیشین، می‌توان در مراحل آتی، حوزه‌هایی همچون آموزش‌های تخصصی، ارتقای مهارت، بازاریابی، برندسازی، توسعه بازار و اتصال تولیدکنندگان به شبکه فروش را در قالب یک همکاری مشترک و دوجانبه مورد توجه قرار داد.»

خواجه‌بیدختی درباره برنامه‌های حمایتی سال جاری توضیح داد: «قطعاً واحدهای دیگر

وزارتخانه در حوزه بازرگانی و تجاری‌سازی برنامه‌های ویژه‌ای دارند، اما در دفتر حمایت از تولید، به دنبال فراهم کردن بستر برای پرداختن به سایر حلقه‌های زنجیره ارزش صنایع‌دستی هستیم. یکی از محورهای مهم، توجه به بحث زنجیره تأمین مواد اولیه است.»

> او در پایان سخنانش تصریح کرد: «اگر بتوان تسهیلات کم‌بهره را به تولیدکنندگان مواد اولیه اختصاص داد، عملاً از نوسان قیمت‌ها در بازار کاسته خواهد شد. این رویکرد به‌مراتب تأثیرگذارتر از حمایت‌های خرد و منفرد از صنعتگران است. بر این اساس، تمرکز بر تولیدکنندگان مواد اولیه در برنامه‌ریزی‌های اجرایی امسال قرار خواهد گرفت تا حمایت‌ها در مسیر درستی هدایت شوند و به نتیجه مطلوب برسند.»

پویا طالب‌نیا

مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری
و صنایع دستی استان کردستان

۱- مهم‌ترین و شاخص‌ترین صنایع‌دستی این استان کدام رشته‌ها هستند و قدمت، اصالت و پیوند آن‌ها با زیست‌بوم و هویت تاریخی مردم را چگونه تبیین می‌کنید؟

صنایع دستی کردستان صرفاً کالاهای تزئینی نیستند، بلکه زبانِ هویت، حافظه تاریخی و آینه زیست‌بوم این منطقه هستند. از نقوش حیوانی گلیم سنه که روایتگر پیوند انسان و طبیعت است، تا کلاش که پاسخ هوشمندانه به اقلیم کوهستانی است، همه و همه نشان‌دهنده پیوند ناگسستنی این هنرها با زندگی، معیشت و فرهنگ مردم کردستان هستند. این صنایع، سرمایه‌های فرهنگی و معنوی منطقه‌اند که نه‌تنها باید حفظ شوند، بلکه می‌توانند به‌عنوان محرکی برای توسعه پایدار، اشتغال‌زایی و معرفی هویت غنی کردستان به جهانیان عمل کنند.

شاخص‌ترین و اصیل‌ترین صنایع دستی استان کردستان را می‌توان در قالب چهار گروه اصلی دسته‌بندی کرد که هر یک پیوندی عمیق با زیست‌بوم و هویت تاریخی منطقه دارند.

۱-دست بافته‌ها؛ آینه‌دار زیست‌بوم و اسطوره‌ها

قدیمی‌ترین و ریشه‌دارترین گروه صنایع دستی کردستان، دستبافته‌ها هستند که قدمت برخی از آن‌ها به هزاران سال پیش می‌رسد.

گلیم سنه (سنندج):ا ین گلیم یکی از مشهورترین و اصیل‌ترین دستبافته‌های کردستان است. قدمت بافت گلیم در این منطقه به پیش از دوره اسلامی بازمی‌گردد. اصالت و پیوند با زیست‌بوم در این هنر به اوج خود می‌رسد؛ زیرا نقوش آن غالباً بازنمایی حیوانات و گیاهان اکوسیستم منطقه (مانند نقش خرگوش، پروانه و روباه) است و بافندگان، لوازم کاربردی زندگی روزمره خود را نیز در گلیم‌ها به تصویر کشیده‌اند. این نقوش صرفاً تزئینی نیستند، بلکه حامل باورها، اعتقادات و آرزوهای بافنده هستند و به مثابه رسانه‌ای برای انتقال فرهنگ و ایمان از نسلی به نسل دیگر عمل می‌کنند.

گلیم و قالی بیجار (گروس): شهر بیجار یکی از دو مرکز مهم شهری قالی‌بافی در کردستان (در کنار سنندج) است. قالی‌های بیجار با استفاده از رنگ‌های گیاهی و خامه طبیعی، به دلیل ترکیب نقش و اصالت طرح، از کیفیت و برتری چشمگیری برخوردارند. طرح‌های رایج در قالی بیجار نشان‌دهنده تنوع بالای آن است. مهم‌ترین این طرح‌ها عبارتند از: ماهی (هراتی)، لچک ترنج، افشار،

گل فرنگ و شکارگاهی از جمله رایج‌ترین و شناخته‌شده‌ترین طرح‌های قالی بیجار هستند و از ویژگی‌های شاخص این منطقه محسوب می‌شود.

۲-هنرهای چوبی؛ از ارسی‌های صفوی تا نازک‌کاری قاجار

سنندج به‌عنوان یکی از مهم‌ترین مراکز نازک‌کاری، معرق و منبت در ایران و جهان شناخته می‌شود.
نازک‌کاری چوب سنندج هنری اصیل و شناخته‌شده است که ریشه‌های آن به دوره صفویه بازمی‌گردد و اوج رونق آن از اواسط دوره قاجاربه بعد بوده است. قدمت آن را حدود ۲۰۰ سال تخمین می‌زنند.
پیوند این هنر با زیست‌بوم کردستان در ماده اولیه آن متجلی است. هنرمندان سنندجی از گره چوب درختان گردو و کیکم و... استفاده می‌کنند که در جنگل‌های منطقه به‌وفور یافت می‌شوند.

۳-کلاش (گیوه)؛ پاپوشی از دل کوهستان

کلاش یا گیوه، یکی از شاخص‌ترین صنایع دستی کردستان است که به‌عنوان میراثی زنده و نماد هویت فرهنگی مردم این دیار شناخته می‌شود.:قدمت بافت کلاش در مناطق کردنشین به پیش از اسلام بازمی‌گردد. این پاپوش سنتی در سال ۱۳۹۴ ثبت ملی و در سال ۱۳۹۶ به ثبت جهانی رسید و مریوان به‌عنوان «شهر جهانی کلاش» در یونسکو بعنوان شهر خلاق صنایع دستی ثبت شده است.
پیوند با زیست‌بوم: کلاش تنها یک کفش نیست، بلکه نمادی از پیوند انسان با طبیعت و سبک زندگی بومی منطقه است. مواد اولیه آن از طبیعت اطراف تأمین می‌شود و این پاپوش سبک، خنک و مقاوم، پاسخگویی هوشمندانه‌ای به نیاز زندگی در مناطق کوهستانی و سخت‌گذر زاگرس بوده است.

۴- زیورآلات سنتی کردستان

زیورآلات سنتی در کردستان سابقه‌ای دیرینه دارد. قدمت استفاده از زیورآلات در این منطقه به پیدایش زیورآلات قلعه زیویه در حدود ۲۷۰۰ سال پیش از میلاد بازمی‌گردد. هنرمندان سنندجی از دیرباز از فلزاتی چون مس، برنز و ورشو انواع زیورآلات را با طرح و شکل محلی تولید می‌کردند. یکی از شاخصه‌های اصلی این هنر، استفاده از سکه در ساخت زیورآلات است. دست‌بند سنتی کردستان به‌عنوان یکی از تولیدات ویژه این منطقه، موفق به اخذ مهر اصالت یونسکو در سنندج شده است.
پیوند با زیست‌بوم : جنس و مواد اولیه زیورآلات کردستان برگرفته از منابع فلزی بومی منطقه است. هنرمندان از قراضه‌های مس، برنز و ورشو که در دسترس بوده، زیورآلات تولید می‌کردند. این هنر برخاسته از ذوق، سلیقه و روحیات مردم این خطه است و تنوع رنگ و شکل آن، بازتاب‌دهنده شادابی و نشاط فرهنگی مردم کردستان است.

۵- سازسازی سنتی کردستان (دف سازی)

دف یکی از سازهای کوبه‌ای ایرانی است که قدمت آن را به پیش از اسلام می‌رسانند و از ابزارهای موسیقی محافل کردی بوده است. این ساز بیش از ۱۳ قرن در خانقاه‌ها و تکایای کردستان به‌عنوان همراه دراویش در ذکر و سماء به حیات خود ادامه داد. دف امروزه به یکی از سازهای مورد توجه در ایران تبدیل شده و در هنرستان‌های موسیقی به هنرجویان آموزش داده می‌شود.
پیوند با زیست‌بوم :
دف در کردستان تنها یک ساز نیست؛ بخشی از هویت تاریخی و آیینی این دیار است. از خانقاه‌ها و مجالس ذکر گرفته تا جشنواره‌های جهانی، این ساز همواره حامل روح عرفان اسلامی و سنت‌های فرهنگی مردم کردستان بوده است. اصالت دف‌نوازی در کردستان به خانواده‌هایی بازمی‌گردد که بیش از ۶ نسل به این هنر پرداخته‌اند. موسیقی دانان کرد بزرگ‌ترین خلاقیت را در معرفی دف از خانقاه به موسیقی سنتی ایران به خرج

دادنـد و ایـن سـاز را در فسـتیوال‌های معتبـر جهـانی معـرفی کـرد..

۲- هم‌افـــزایی و تعامـــل میـــان اداره‌کل میراث‌فرهنـــگی و بنیـــاد علـــوی در حـــوزه حمایـــت و رونق‌بخـــشی بـــه صنایع‌دســـتی تـــا چـــه انـــدازه مؤثـــر و راهگشـــا بـــوده اســـت و ایـــن همکاری‌هـــا در چـــه محورهـــایی می‌توانـــد بـــه شـــکل پایـــدار تـــداوم یابـــد؟

همـــکاری اداره‌کل میراث‌فرهنـــگی و بنیـــاد علـــوی در حـــوزه صنایع‌دســـتی کردســـتان، بـــر پایـــه یـــک ســـازوکار مشـــخص اســـتوار اســـت: متقاضیـــان پـــس از اهلیت‌ســـنجی توســـط اداره‌کل، بـــرای دریافـــت تســـهیلات قرض‌الحســـنه بـــه بنیـــاد علـــوی معـــرفی می‌شـــوند. ایـــن تســـهیلات عمدتـــاً از محـــل اعتبـــارات تبصـــره ۱۵ قانـــون بودجـــه تأمیـــن می‌شـــود. اولویت‌بنـــدی طرح‌هـــا بـــر حمایـــت از مشـــاغل خـــرد و خانـــگی، تقویـــت کارگاه‌هـــای فعـــال صنایع‌دســـتی و پشـــتیبانی از طرح‌هـــای نوآورانـــه متمرکـــز اســـت. ایـــن همـــکاری بـــا هـــدف ایجـــاد اشـــتغال پایـــدار و توســـعه متـــوازن صنایع‌دســـتی در اســـتان شـــکل گرفتـــه اســـت.

بـــر اســـاس اطلاعـــات موجـــود ، پرداخـــت ۵۳ میلیـــارد و ۹۲۰ میلیـــون تومـــان تســـهیلات بـــه ۴۲۶ طـــرح صنایع‌دســـتی در ســـال ۱۴۰۴-۱۴۰۵، نشـــان‌دهنده یـــک همـــکاری مؤثـــر، هدفمنـــد و راهگشـــا اســـت. میانگیـــن تســـهیلات هـــر طـــرح حـــدود ۱۳۰ میلیـــون تومـــان بـــوده کـــه بـــا سیاســـت حمایـــت از مشـــاغل خـــرد و خانـــگی همســـو اســـت.

نقاط قوت این همکاری:

- هدفمنـــدی : اولویت‌بنـــدی طرح‌هـــا بـــر اســـاس اهلیت‌ســـنجی اداره‌کل و تمرکـــز بـــر مناطـــق روســـتایی و کم‌برخـــوردار.
- تأمیـــن مـــالی مناســـب : اعطـــای تســـهیلات قرض‌الحســـنه بـــا کارمـــزد ۴ درصـــد و بازپرداخـــت ۷ ســـاله، متناســـب بـــا تـــوان فعـــالان خـــرد.
- پوشـــش گســـترده : حمایـــت از ۴۲۶ طـــرح، ظرفیـــت اشـــتغال‌زایی و رونـــق اقتصـــادی قابـــل توجـــهی ایجـــاد کـــرده اســـت.

محورهای پیشنهادی برای تداوم پایدار:

۱- تکمیـــل زنجیـــره ارزش : تمرکـــز بـــر آمـــوزش، بســـته‌بندی، برندســـازی و بازاریـــابی، نـــه صرفـــاً پرداخـــت وام.

۲- ایجـاد بازارهـای دائـمی : راه‌انـدازی بازارچه‌هـای تخصـصی و اسـتفاده از شـبکه تسـهیلگران بنیـاد علـوی.
۳- خوشه‌سـازی و تعاون‌محـوری : هدایـت تسـهیلات بـه سـمت فعالیت‌هـای گـروهی و تعاونی‌هـا بـرای افزایـش بهـره‌وری.
۴- پایـش و ارزیـابی مسـتمر : سـنجش اثـر اقتصـادی طرح‌هـا (اشـتغال، درآمـد) بـرای تضمیـن اثربخـشی سـرمایه‌گذاری.

ایـن همـکاری تاکنـون موفـق بـوده و بـا حرکـت از «تأمیـن مـالی» بـه سـمت «توانمندسـازی و بازارسـازی»، می‌توانـد بـه الگـویی پایـدار بـرای توسـعه صنایع‌دسـتی کردسـتان تبدیـل شـود.

۳- اجـرای ایـن طرح‌هـا و برنامه‌هـای مشـترک حمایـتی، چنـد درصـد از هنرمنـدان و اهـالی منطقـه را بـه چرخـه تولیـد و اشـتغال بازگردانـده اسـت و بـرآورد شـما از میـزان بهبـود وضعیـت اشـتغال در ایـن حـوزه چیسـت؟

باتوجـه بـه تعـداد فعـالان دارای مجـوز رسـمی صنایع‌دسـتی اسـتان کردسـتان(۱۳,۷۰۰ نفـر) بـر ایـن اسـاس، ۴۲۶ طـرح بهره‌منـد از تسـهیلات بنیـاد علـوی معـادل حـدود ۳.۱ درصـد از کل فعـالان دارای مجـوز را شـامل می‌شـود.

برآورد تعداد افراد بازگشته یا تثبیت‌شده در اشتغال:
- بـا فـرض اینکـه هـر طـرح به‌طـور میانگیـن منجـر بـه بازگشـت یـا تثبیـت اشـتغال ۱ تـا ۲ نفـر شـده باشـد، برآورد می‌شـود بیـن ۴۲۶ تـا ۸۵۲ نفـر بـه چرخـه تولیـد و اشـتغال بازگردانـده یـا اشـتغال آنـان تثبیـت شـده اسـت.
- ایـن رقـم معـادل حـدود ۳.۱ تـا ۶.۲ درصـد از فعـالان دارای مجـوز رسـمی است.

برآورد بهبود وضعیت اشتغال:
- تمرکـز بـر مشـاغل خـرد و خانـگی : بـا میانگیـن تسـهیلات حـدود ۱۳۰ میلیـون تومـان بـه هـر طـرح، ایـن منابـع عمدتـاً صـرف تجهیـز کارگاه‌هـای کوچـک و خانـگی شـده و بـه ایجـاد یـا تثبیـت اشـتغال در ایـن سـطح انجامیـده اسـت.
- اثـر نسـبی امـا هدفمنـد : بـا توجـه بـه سـهم ۳.۱ درصـدی طرح‌هـا

از فعـالان دارای مجـوز، ایـن همـکاری توانسـته بخـشی از فعـالان را کـه پیش‌تـر از حمایـت مـالی بی‌بهـره بودنـد، بـه چرخـه تولیـد بازگردانـد یـا اشـتغال آنـان را تثبیـت کنـد. البتـه بایـد توجـه داشـت کـه بسیـاری از فعـالان صنایع‌دسـتی بـدون مجـوز رسـمی فعالیـت می‌کننـد و آمـار فـوق تنهـا بخـش رسـمی را پوشـش می‌دهـد.

- محدودیـت در بـرآورد دقیـق: نبـود آمـار تفکیـکی دربـاره تعـداد دقیـق اشـتغال ایجادشـده و نـرخ بیـکاری کاهش‌یافتـه ، ارزیـابی دقیق‌تـر را دشـوار می‌سـازد. بنابرایـن ارقـام فـوق بـرآوردی بـر اسـاس میانگین‌هـای موجـود اسـت.

ایـن طرح‌هـا توانسـته‌اند حـدود ۳ تـا ۶ درصـد از فعـالان دارای مجـوز صنایع‌دسـتی اسـتان را بـه چرخـه تولیـد بازگردانـند یـا اشـتغال آنـان را تثبیـت کننـد. بـرای سـنجش دقیق‌تـر اثربخـشی، نیـاز بـه پایـش مسـتمر و انتشـار آمـار تفکیـکی تعـداد اشـتغال ایجادشـده و میـزان افزایـش درآمـد بهره‌منـدان اسـت.

۴- صنایع‌دسـتی بـومی تـا چـه انـدازه در بخـش اقتصـادی، توانمندسـازی معیشـت فـردی و توسـعه مـلی موثـر اسـت؟

صنایـع دسـتی بـومی، فراتـر از یـک فعالیـت هنـری، یـک موتـور اقتصـادی چندوجـهی اسـت کـه همزمـان در سـه سـطح خـرد، میـانی و کلان ایفـای نقـش می‌کنـد. ایـن صنعـت بـا تکیـه بـر سـرمایه‌گذاری انـدک، دانـش بـومی و زنجیـره ارزش کوتـاه ، الگـویی کارآمـد بـرای توسـعه پایـدار، اشـتغال‌زایی و تقویـت هویـت مـلی ارائـه می‌دهـد.

تأثیـر اقتصـادی: از معیشـت خانـوار تـا اقتصـاد مـلی

صنایـع دسـتی بـومی بـه دلیـل سـاختار خـاص خـود، در سـطوح مختلـف اقتصـادی اثرگـذار اسـت:

در سـطح خـرد (معیشـت فـردی و خانـوادگی): ایـن صنعت به‌طـور مسـتقیم بـه ایجـاد اشـتغال در محـل زنـدگی ، جلوگیـری از مهاجـرت و افزایـش درآمـد خانوارهـا کمـک می‌کنـد. در اسـتان کردسـتان حـدود ۳۴ هـزار نفـر در ایـن حـوزه فعـال هسـتند و ایـن ظرفیـت مسـتقیماً در بهبـود معیشـت خانوارهـا نقش‌آفریـن اسـت. همچنیـن، صنایـع دسـتی ابـزاری قدرتمنـد بـرای توانمندسـازی زنـان اسـت؛ به‌ویـژه در مناطـق روسـتایی کـه زنـان می‌تواننـد بـا راه‌انـدازی کسـب‌وکارهای خانـگی، بـه اسـتقلال اقتصـادی دسـت یابنـد.

در سـطح میـانی (اقتصـاد منطقه‌ای): توسـعه صنایع دسـتی به‌ویـژه در مناطـق روسـتایی، بـه تقویـت اقتصـاد روسـتاها و تنوع‌بخـشی بـه منابـع درآمـدی منجـر می‌شـود. ایـن صنعـت بـا ایجـاد کارگاه‌هـای کوچـک و مشـاغل خانـگی ، بسـتری بـرای کارآفرینـی فراهـم می‌کنـد و بـه رونـق گردشـگری فرهنـگی و معـرفی فرهنـگ منطقـه در سـطح مـلی و بین‌المللـی کمـک می‌کنـد.

در سـطح کلان (اقتصـاد مـلی): صنایـع دسـتی به‌عنـوان بخـشی از اقتصـاد خلاق ، جایـگاه مهـمی در اقتصاد مقاومتی دارد. ایـن بخـش بـا تکیـه بـر تولیـد داخـلی، اشـتغال‌زایی گسـترده، ارزش افـزوده بـالا و قابلیـت صادرات‌محـور ، می‌توانـد به‌عنـوان یـکی از پیشـران‌های مهـم توسـعه اقتصـادی کشـور مـورد توجـه قـرار گیـرد. توسـعه پایـدار و اقتصـاد خلاق: صنایـع دسـتی بخـش عمـده اقتصـاد خلاق کشـور را تشـکیل می‌دهـد و بـا حفـظ میـراث فرهنـگی، تنوع‌بخـشی بـه اقتصـاد و ایجـاد فرصت‌هـای شـغلی ، بـه توسـعه پایـدار کمـک می‌کنـد. هدف‌گـذاری بـرای دسـتیابی بـه صـادرات یـک میلیـارد یـورویی و ایجـاد

۱۰۰ هزار فرصت شغلی سالانه در برنامه هفتم توسعه، نشان‌دهنده عزم ملی برای بهره‌گیری از این ظرفیت است.

صنایع دستی بومی کردستان، با پیشینه‌ای چندهزارساله، صرفاً یک یادگار تاریخی نیست، بلکه یک سرمایه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است. بهره‌گیری هوشمندانه از این ظرفیت، می‌تواند به توانمندسازی جوامع محلی ، تقویت هویت ملی و تحقق توسعه پایدار منجر شود.

۵- به‌عنوان سخن پایانی، چه چشم‌انداز یا مطالبه‌ای برای حفظ و اعتلای این هنرها دارید؟

صنایع دستی کردستان از یک «هنر-صنعت معیشتی» به یک موتور اقتصاد خلاق، هویت‌ساز و صادرات‌محور تبدیل شود؛ به‌گونه‌ای که نام کردستان با برندهایی چون کلاش مریوان، گلیم سنه، نازک‌کاری سنندج و دف هورامان در بازارهای ملی و جهانی بدرخشد.

- بازار پایدار و صادرات هدفمند: ایجاد بازارچه‌های دائمی، تقویت صادرات به کردستان عراق و بازارهای جهانی، و حذف واسطه‌های غیرضروری.
- امنیت شغلی و بیمه: گسترش پوشش بیمه‌ای، تثبیت درآمد و جلوگیری از مهاجرت هنرمندان.
- آموزش و نسل‌سازی: تقویت نظام استاد-شاگردی، آموزش بازاریابی دیجیتال و برندسازی به هنرمندان جوان و بانوان.
- حمایت مالی هدفمند: تسهیلات کم‌بهره، سرمایه در گردش و پشتیبانی از تعاونی‌ها و کارگاه‌های کوچک.
- حضور در سیاست‌گذاری: مشارکت واقعی هنرمندان در تصمیم‌گیری‌های کلان حوزه صنایع دستی.

سخن آخر: صنایع دستی کردستان یادگار گذشته نیست؛ سرمایه زنده امروز و فردا است. حفظ و اعتلای آن، نه فقط وظیفه یک سازمان، بلکه مسئولیت ملی برای پیوند هویت، معیشت و توسعه پایدار است.

هم‌افزایی میراث فرهنگی و بنیاد علوی در علی‌آباد کتول؛ بازگشت امید به ۲ هزار هنرمند صنایع‌دستی

ناصر احمدی

مدیر اداره میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی شهرستان علی‌آباد کتول

ناصر احمدی، مدیر اداره میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی شهرستان علی‌آباد کتول در استان گلستان، ضمن تبیین ظرفیت‌های غنی این منطقه، از اثرات مثبت همکاری با بنیاد علوی در شکوفایی حوزه صنایع‌دستی و گردشگری سخن گفت و این هم‌افزایی را نقطه عطفی برای حمایت از هنرمندان بومی دانست.

ناصر احمدی با اشاره به صنایع دستی منطقه علی‌آباد کتول بیان کرد: «ما در علی‌آباد ۲ هزار هنرمند صنایع‌دستی داریم که در ۱۸ رشته به رسمیت شناخته‌شده فعالیت می‌کنند. علی‌آباد و روستای سیاه‌رودبار به‌عنوان شهر و روستای ملی صنایع‌دستی در رشته نواربافی یا توف‌بافی شناخته می‌شوند و علاوه بر آن، رشته‌های ارزشمند دیگری مانند سوزن‌دوزی بلوچی، لباس‌های سنتی کتول و ساخت ساز دوتار نیز از ظرفیت‌های فرهنگی و هنری این شهرستان به شمار می‌روند.»

او افزود: «متأسفانه در گذشته به دلیل کمبود آموزش، عدم پرداخت تسهیلات مناسب و فروش پایین، تقاضا برای یادگیری و فعالیت در این رشته‌ها کاهش یافته بود؛ اما خوشبختانه با همکاری اداره کل میراث فرهنگی، کلاس‌های آموزشی برگزار شد و با تمرکز بر برندسازی، بسته‌بندی و بهبود فروش محصولات، شرایط امروز نسبت به گذشته بسیار بهتر شده و هنر این منطقه دوباره دیده می‌شود.»

مدیر میراث فرهنگی علی‌آباد کتول با اشاره به اهمیت همکاری با بنیاد علوی گفت: «یکی از بزرگ‌ترین مزیت‌های این همکاری، شناسایی هنرمندان در روستاهای دورافتاده و مناطقی بود که کمتر دیده شده بودند؛ همکاران ما و بنیاد توانستند با حضور در این مناطق، هنرمندانی را شناسایی کنند که حتی از شرایط دریافت تسهیلات بی‌اطلاع بودند و امروز خوشبختانه این هنرمندان در مسیر پیشرفت قرار گرفته‌اند.»

او ادامه داد: «بزرگ‌ترین مشکل هنرمندان، خرد بودن اشتغال و نبود تولید انبوه است که باعث می‌شود دیده نشوند. ما با حمایت بنیاد، به دنبال حضور هنرمندان در نمایشگاه‌ها، ارتقای بسته‌بندی و برندسازی به نام خودشان هستیم تا فروش بیشتری را تجربه کنند. اگرچه با چالش‌هایی نظیر هزینه کلاس‌ها و دسترسی به اساتید تراز اول مواجهیم، اما این همکاری شروع بسیار امیدوارکننده‌ای بوده است.»

احمدی همچنین درباره تأثیر این همکاری در بازگشت هنرمندان به عرصه تولید افزود:

«اگرچه نظرسنجی رسمی و دقیقی صورت نگرفته، اما در خدماتی که به واسطه منابع میراث و بنیاد ارائه شد، شاهد هستیم که حدود ۸۰ تا ۹۰ درصد هنرمندان، دوباره با اشتیاق به چرخه تولید بازگشته‌اند. از آبان‌ماه سال گذشته که این همکاری آغاز شد، شاهد شکوفایی هنرمندان، افزایش تولید محصولات و انگیزه‌ای دوچندان در شهرستان بوده‌ایم که این موضوع رضایت مسئولان محلی و هنرمندان را در پی داشته است.»

> **او در پایان سخنانش بیان کرد: «این هم‌افزایی تنها محدود به صنایع‌دستی نماند؛ همکاران بنیاد علوی در علی‌آباد با نگاهی دغدغه‌مند، موضوعاتی فراتر از تفاهم‌نامه اولیه را پیگیری کردند. در حوزه گردشگری، مباحث مربوط به خانه‌های مسافر و بوم‌گردی‌ها با پیشنهاد خود آن‌ها مورد توجه قرار گرفت و امیدواریم با تداوم این همکاری‌ها، بتوانیم خدمات شایسته‌تری به مردم هنردوست و فعال این منطقه ارائه دهیم.»**

مریم انوری

تار و پود اصالت در دستان زنان سیستانی؛ از احیای هنرهای ۵۰۰۰ ساله تا ورود به چرخه اقتصاد با حمایت بنیاد علوی

مریم انوری، مجری بنیاد علوی در حوزه سیستان که از سال ۱۴۰۳ همکاری خود را با این نهاد آغاز کرده است، با تأکید بر ظرفیت‌های کم‌نظیر این منطقه می‌گوید که هنر دست زنان سیستانی با تاریخ ۵ هزار ساله این دیار گره خورده و اکنون با حمایت‌های هدفمند، این توانمندی‌ها به مسیر اشتغال پایدار هدایت شده است.

او با اشاره به پیشینه هنرهای دستی بانوان گفت: «هنرهای دستی بانوان ما قدمتی دیرینه دارند و به دوران شهر سوخته بازمی‌گردند؛ هنرهایی نظیر پارچه‌بافی، حصیربافی، نمدبافی، سکه‌دوزی، فرش و گلیم‌بافی که همچنان رایج هستند. در این میان، شهرستان نیمروز به‌عنوان مهد و شهر ملی خامه‌دوزی شناخته می‌شود و حدود ۹۹ درصد بانوان آن، این هنر را نسل به نسل و سینه به سینه آموخته‌اند.»

او افزود: «فرآیند شناسایی و ارتباط با این هنرمندان از طریق تسهیلگران بومی بنیاد علوی انجام می‌شود. این تسهیلگران موظف‌اند با حضور مستقیم در روستاها، ظرفیت‌ها و استعدادها را شناسایی کنند. همچنین با توجه به اینکه شماره تماس تسهیلگران در اختیار فرمانداری‌ها قرار دارد، افرادی که برای دریافت تسهیلات مراجعه می‌کنند، به سیستم ما متصل می‌شوند و این تعامل دوجانبه، مسیر شناسایی را هموارتر کرده است.»

انوری با اشاره به رسالت اصلی بنیاد علوی در توانمندسازی جوامع محروم ادامه داد: «هدف ما فراتر از پرداخت وام است؛ ما به دنبال توانمندسازی افراد در هنری هستیم که خودشان صاحب آن هستند. بسیاری از بانوان در ابتدای کار تصور می‌کردند مهارتی ندارند، اما نقطه قوت فعالیت تسهیلگر همین است که به فرد ثابت می‌کند چقدر توانمند است. وقتی این باور در یک بانو ایجاد می‌شود که می‌تواند از هنر دستانش درآمد کسب کند، او با انگیزه وارد چرخه اقتصادی می‌شود و این ارزشمندترین دستاورد ماست.»

> **تلاش ما این است که این شبکه را به گونه‌ای تنظیم کنیم که تولیدکننده به شکل بی‌واسطه به بازار وصل شود.**

او گفت: «یکی از بزرگ‌ترین دغدغه‌های تولیدکنندگان، موضوع بازار فروش است. در حال حاضر مدل فعالیت به گونه‌ای است که صنعتگران خرد خانگی، محصولات‌شان را با قیمت ناچیز به واسطه‌ها یا صنعتگران بزرگ‌تر می‌فروشند. تمام تلاش ما این است که این شبکه را به گونه‌ای تنظیم کنیم که تولیدکننده به شکل بی‌واسطه به بازار وصل شود که در این صورت درآمد بسیار بیشتری عاید خانواده‌ها خواهد شد.»

مجری بنیاد علوی در سیستان با اشاره به تغییر نگاه مردم به نهادهای حمایتی افزود: «واکنش مردم نسبت به جریان حمایتی بنیاد علوی بسیار مثبت است؛ چراکه برخلاف

تجربه‌های گذشته که تنها به وعده ختم می‌شد، تسهیلگر ما پابه‌پای مردم حضور دارد. از مرحله شناسایی تا معرفی به بانک و حتی پس از دریافت تسهیلات، در کنار آن‌ها هستیم و سعی می‌کنیم در فضاهای مجازی نیز برای فروش محصولاتشان کمک کنیم. این پیگیری مستمر و سه‌ساله در دوره پایدارسازی، باعث جلب اعتماد مردم شده است.»

او ادامه داد: «از میان افرادی که برای دریافت تسهیلات به صنایع‌دستی معرفی شدند، حدود ۶۰ تا ۸۰ درصد توانستند تسهیلات خود را دریافت کنند. برای آن ۲۰ درصد باقی‌مانده نیز مشکلاتی از قبیل نبود ضامن مورد تایید بانک یا گره‌های سیستم بانکی وجود داشت که همکاران ما تلاش کردند تا جای ممکن این گره‌ها را باز کنند.»

مریم انوری در پایان گفت: «ما تمام تلاشمان را می‌کنیم که به کسی قول بی‌جا ندهیم، اما اگر قولی داده می‌شود، تا مرحله عملیاتی شدن آن کنار مردم خواهیم بود. در واقع، تعهد و نگاه ویژه‌ای که در بنیاد علوی وجود دارد، باعث شده است که حتی افرادی که ناامید شده بودند، امروز دوباره با اشتیاق به چرخه تولید و اقتصاد خانواده بازگردند.»

هاشمی‌پور

احیای هنرها و صنایع‌دستی بومی هرمزگان؛ از گلابتون‌دوزی تا توسعه بازار و اشتغال خانگی

صنایع‌دستی در مناطق جنوبی ایران، به‌ویژه هرمزگان نه‌تنها یک هنر که بخشی جدایی‌ناپذیر از سبک زندگی و هویت بومی مردم است. هنرهایی همچون گلابتون‌دوزی، خوس‌دوزی و حصیربافی که در گذشته جایگاهی ویژه در پوشش و مصارف روزمره داشته‌اند، اکنون با حمایت بنیاد علوی و ساماندهی صنعتگران، در حال یافتن مسیرهای تازه‌ای برای عرضه و حضور در بازارهای داخلی و خارجی هستند.

در همین زمینه با سهیلا هاشمی‌پور، مجری بنیاد علوی در غرب استان هرمزگان و از هنرمندان شاخص صنایع‌دستی، درباره ظرفیت این هنرها، چالش‌ها و نتایج حمایت‌های صورت‌گرفته گفت‌وگو کردیم.

> **صنایع‌دستی در مناطق جنوبی ایران، به‌ویژه هرمزگان نه‌تنها یک هنر که بخشی جدایی‌ناپذیر از سبک زندگی و هویت بومی مردم است.**

هاشمی‌پور با اشاره به جایگاه هنر در زندگی مردم جنوب گفت: «بخش عمده‌ای از فرهنگ و پوشش مردم جنوب هرمزگان با هنرهای دستی عجین است؛ به‌طوری‌که زنان در خانه‌هایشان با ظرافت خاصی روی لباس‌های سنتی کار می‌کنند و این هنر، نمادی از هویت منطقه ماست.»

او گلابتون‌دوزی را از هنرهای اصیل هرمزگان دانست و بیان کرد: «گلابتون‌دوزی قدمت بسیاری دارد. در گذشته، برای دوخت آن از نخ‌هایی با روکش طلا و ابریشم استفاده می‌شد که مختص طبقات خاصی بود، اما امروز این هنر روی مانتو، پارچه‌های مبلی، پشتی و سجاده‌ها به کار می‌رود تا با نیاز روز جامعه همخوانی بیشتری داشته باشد.»

مجری بنیاد علوی، خوس‌دوزی را از دیگر هنرهای بومی این منطقه برشمرد و توضیح داد: «در خوس‌دوزی نقش‌های مختلفی روی پارچه و لباس پیاده می‌شود. اگرچه در گذشته از نخ طلا برای آن استفاده می‌کردند، امروزه با استفاده از مواد و روش‌های متنوع، نقش‌های زیبایی روی محصولات مختلف اجرا می‌کنیم.»

این فعال صنایع‌دستی درباره حصیربافی نیز گفت: «از برگ درختان نخل برای بافت سبدهایی استفاده می‌کنیم که برای نگهداری نان، برنج و سایر مواد غذایی کاربرد دارند؛ محصولاتی که کاملاً طبیعی و متناسب با سبک زندگی بومی هستند.»

هاشمی‌پور با اشاره به تأثیر حمایت‌های بنیاد علوی بر ساماندهی صنعتگران بیان کرد: «در منطقه ما بیش از ۲۰۰ صنعتگر رسمی شناسایی شده‌اند که به‌عنوان لیدر در روستاها فعالیت می‌کنند. بنیاد با ورود به این عرصه، به هنر دست صنعتگران اعتبار بخشید و با فراهم‌کردن تسهیلات، امکان بهسازی کارگاه‌ها را فراهم کرد. پیش‌تر مشکلاتی مثل نبود نور کافی، گرمای محیط و کمبود قفسه برای نگهداری مواد اولیه وجود داشت. اکنون با تأمین تجهیزاتی مانند وسایل سرمایشی، قفسه، اتاق پرو، دستگاه‌های پرزگیر و اتوکشی، کیفیت محصولات به‌مراتب بالاتر رفته و شرایط برای عرضه استاندارد کالا مهیا شده است.»

او درباره اهمیت آموزش نسل جدید ادامه داد: «آموزش

دختران ۱۱ تا ۱۶ ساله را در دستور کار داریم و کلاس‌های متعددی در سطح شهرستان‌ها برگزار می‌کنیم. فرآیند تولید به صورت گروهی انجام می‌شود و تقسیم کار میان خانواده‌ها صورت می‌گیرد تا یک محصول نهایی استاندارد و باکیفیت تولید شود. این شیوه باعث شده تا درآمد حاصل از تولید بین چندین خانواده تقسیم شود.»

مجری بنیاد با اشاره به بازار فروش محصولات افزود: «علاوه بر سفارش‌های داخلی از شهرهایی مانند مشهد و قزوین، در گذشته بخشی از تولیدات ما به کشورهای حاشیه خلیج فارس از جمله امارات، قطر، کویت و عمان صادر می‌شد. اگرچه اکنون به‌دلیل شرایط خاص، ارسال سفارش‌های خارجی دشوارتر شده است اما این مسیر همچنان با محدودیت‌هایی ادامه دارد.»

او در پایان آینده صنایع‌دستی را منوط به حمایت و نوآوری دانست و تصریح کرد: «هنر بومی ما ظرفیت بزرگی دارد. جوانان با طراحی دستگاه‌های کوچک‌تر و تلفیق روش‌های سنتی با نیازهای بازار، ایده‌های موفقی دارند. اگر صنایع‌دستی را با حوزه گردشگری و اقامتگاه‌های بوم‌گردی پیوند دهیم، می‌توانیم ضمن معرفی فرهنگ هرمزگان، اشتغال پایدار و درآمدزایی بیشتری برای مردم بومی ایجاد کنیم.»

> **بنیاد با ورود به این عرصه، به هنر دست صنعتگران اعتبار بخشید و با فراهم‌کردن تسهیلات، امکان بهسازی کارگاه‌ها را فراهم کرد.**

از مهاجرت معکوس تا خودباوری هنرمندان در آذربایجان شرقی

سیروس خان بیلوردی

صنایع دستی که تا پیش از این به‌عنوان یک هنرِ مهجور در بسیاری از مناطق شناخته می‌شد، این روزها در شهرستان بستان‌آباد با حمایت‌های هدفمند بنیاد علوی، جانی دوباره گرفته است. به گفته سیروس خان بیلوردی، تسهیلگر بنیاد علوی در استان آذربایجان شرقی، این حمایت‌ها نه‌تنها چرخ تولید را در کارگاه‌های خانگی به حرکت درآورده، بلکه زمینه‌ساز بازگشت نیروی کار از کلان‌شهرها به روستاها و در واقع مهاجرت معکوس شده است.

سیروس خان بیلوردی با اشاره به پیشینه حضور خود در این نهاد، بستان‌آباد را به عنوان قطب اصلی صنایع دستی منطقه معرفی می‌کند و می‌گوید: «بیش از ۹ هزار نفر در این شهرستان در حوزه صنایع دستی فعالیت دارند. این گستردگی تا حدی است که آموزشگاه‌های آزاد متعددی برای آموزش رشته‌هایی نظیر گلیم‌بافی، چرم‌دوزی و زیورآلات سنتی فعال شده‌اند و هنرجویان پس از کسب مهارت، مستقیماً وارد بازار کار می‌شوند.»

مهاجرت معکوس؛ نتیجه احیای امید در روستاها

یکی از نکات برجسته در گزارش این تسهیلگر، تاثیر اقتصادی و اجتماعی حمایت‌های بنیاد علوی است که به واسطه آن مشکل نقدینگی که پیش‌تر مانع تداوم فعالیت هنرمندان می‌شد، اکنون با اعطای تسهیلات برطرف شده است.

او با بیان اینکه بازارچه‌های محلی بستان‌آباد مملو از محصولات هنرمندان است، تأکید می‌کند: «شاهد مهاجرت معکوس هستیم؛ کسانی که به دلیل نبود شغل و سرمایه به تهران رفته بودند، حالا به روستاهای بستان‌آباد بازگشته‌اند و در کارگاه‌های چرم‌دوزی و کیف و کفش مشغول به کار شده‌اند. تنها در سال گذشته نزدیک به ۱۲۰ نفر در بستان‌آباد موفق به دریافت تسهیلات صنایع دستی شده‌اند و ۵۰ درصد اعتبارات تخصیصی شهرستان جذب شده است. با این حال، تقاضا همچنان رو به افزایش است؛ به‌طوری که

هم‌اکنون حدود ۲۰۰ تا ۳۰۰ متقاضی جدید برای دریافت تسهیلات اشتغال‌زایی در صف انتظار قرار دارند.»

او با اشاره به اشتیاق هنرمندان برای اتصال به هویت حمایتی بنیاد می‌گوید: «نکته جالب اینجاست که هنرمندان به‌صورت خودجوش، لوگوی بنیاد علوی را روی محصولات خود چاپ می‌کنند. این نشان‌دهنده پیوند عمیق میان تولیدکننده و نهاد حامی است.»

سیروس خان بیلوردی در پایان، ضمن ابراز امیدواری برای تداوم این مسیر بیان می‌کند: «بنیاد علوی می‌تواند در حوزه اتصال محصولات صنایع دستی ایران به بازارهای بین‌المللی نیز نقش‌آفرینی کند. تولیدات ما اکنون در سطح شهرستان و نمایشگاه‌های استانی به‌خوبی به فروش می‌رسند، اما اگر بنیاد بتواند راهنمای هنرمندان برای ورود به بازارهای صادراتی باشد، شاهد جهش بی‌نظیری در ارزش‌افزوده این هنرها خواهیم بود.»

احیای هنر «ارغوان‌بافی» در خراسان رضوی با حمایت‌های بنیاد علوی

جلال نریمان

دهیار روستای مایان وسطی

هنرهای سنتی زمانی که با نیازهای بازار امروز پیوند می‌خورند، نه تنها از فراموشی نجات می‌یابند، بلکه به موتور محرک اقتصاد روستا تبدیل می‌شوند. روستای «مایان وسطی» در دهستان طرقبه استان خراسان رضوی، این روزها شاهد بازگشت رونق به کارگاه‌های «ارغوان‌بافی» است؛ هنری دیرینه که با حمایت‌های بنیاد علوی، جانی تازه گرفته و تولیدکنندگانش را امیدوار به آینده‌ای روشن‌تر کرده است.

جلال نریمان، دهیار روستای مایان وسطی، در گفت‌وگو با ما درباره این هنر بومی توضیح می‌دهد: «ارغوان‌بافی در منطقه ما سابقه‌ای بسیار طولانی دارد. در گذشته از این هنر برای ساخت ابزارهایی مانند آبکش‌های سنتی استفاده می‌کردند، اما امروز با حفظ اصالت، شاهد تغییر شکل این محصولات هستیم. هنرمندان ما اکنون به سمت ساخت المان‌های شهری، گلدان‌های تزئینی و آلاچیق‌های مقاوم حرکت کرده‌اند.»

به گفته نریمان، پیش از ورود بنیاد علوی، بسیاری از تولیدکنندگان به دلیل مشکلات اقتصادی و ناتوانی در تأمین مواد اولیه، از این حرفه فاصله گرفته بودند.

او می‌گوید: «وضعیت اقتصادی مردم بر تولیدات این حوزه تاثیر مستقیمی داشت؛ وقتی قدرت خرید مردم کاهش می‌یافت، خرید محصولات هنری نیز کم می‌شد. ورود بنیاد علوی و تخصیص سرمایه برای تهیه مواد اولیه، دقیقاً در زمان مناسبی اتفاق افتاد و به بسیاری از خانواده‌ها کمک کرد تا تولیدات خود را در پاییز و زمستان افزایش دهند و برای بازارِ بهار آماده کنند.»

دهیار روستای وسطی با اشاره به ضریب نفوذ این حمایت‌ها می‌افزاید: «خوشبختانه با این اقدامات، نزدیک به ۷۰ تا ۸۰ درصد از خانوارهای فعال در این حوزه، مجدداً به چرخه تولید بازگشته‌اند و این کمک، بار سنگینی را از دوش هنرمندان برداشته است.»

نریمان در پایان سخنانش با تاکید بر اینکه فروش محصولات به‌ویژه در بازارهای تفریحی و شهرهای بزرگی چون اصفهان و شیراز وضعیت مطلوبی دارد، دو پیشنهاد اساسی برای توسعه پایدار این هنر ارائه می‌دهد: «نخست آنکه بنیاد علوی می‌تواند در حوزه بازاریابی و فروش حرفه‌ای ورود کند. دوم اینکه، ارائه طرح‌های جدید و مدرن به هنرمندان، می‌تواند رونق کار آن‌ها را دوچندان کند؛ چرا که ذائقه بازار دائماً در حال تغییر است و تولیدات جدید، مشتریان بیشتری جذب می‌کند.»

ملیحه ذوالفقاریان

احیای سوزن‌دوزی سنگسر و ایجاد شبکه اشتغال خانگی برای ۴۲ زن/ صنایع‌دستی با اتصال به بازار، آینده اقتصادی روشنی دارد

ملیحه ذوالفقاریان، مدیرعامل شرکت گردشگری و صنایع‌دستی «سورتابان سنگسر»، پژوهشگر، احیاکننده نقوش اصیل سنگسری و کارآفرین کسب‌وکارهای بومی، توانسته است با ارائه طرحی مبتنی بر کاربردی‌سازی هنر بومی و توسعه بازار هدایای سازمانی، عنوان طرح برتر حوزه صنایع‌دستی را در رویداد حمایتی بنیاد علوی کسب کند؛ طرحی که با تکیه بر توانمندی زنان، زنجیره‌ای از اشتغال خانگی پایدار را در منطقه شکل داده است.

ذوالفقاریان درباره فعالیت خود می‌گوید: «حدود ۱۵ سال است که در حوزه صنایع‌دستی فعالیت می‌کنم و کارم را خیلی ساده و از یک فعالیت فردی آغاز کردم. در این سال‌ها، هم تولید را تجربه کرده‌ام و هم در بخش‌های آموزش، فروش و بازاریابی حضور داشته‌ام. دغدغه همیشگی من این بوده است که در صنایع‌دستی نباید صرفاً تولیدکننده باشیم، بلکه باید بتوانیم برای محصولمان بازار پایدار نیز ایجاد کنیم.»

او می‌افزاید: «طرح ارائه‌شده تمرکز اصلی خود را بر توسعه بازار و بازاریابی محصولات صنایع‌دستی، به‌ویژه پک‌های هدیه سازمانی مزین به سوزن‌دوزی

اصیل سنگسری، قرار داده است. ایده اصلی بر این مبنا شکل گرفت که یک هنر بومی و اصیل را به محصولی تبدیل کنیم که در عین زیبایی و هویت‌داری، در زندگی امروز نیز کاربرد داشته باشد؛ به عنوان نمونه، به جای اینکه سوزن‌دوزی فقط روی یک محصول تزئینی استفاده شود، آن را در اقلامی چون پوشه، کلاسور، جاکارتی، اکسسوری و پک‌های هدیه سازمانی به کار برده‌ایم تا ضمن حفظ اصالت، برای زنان و خانواده‌ها درآمدزایی ایجاد شود.»

مدیرعامل شرکت «سورتابان سنگسر» درباره ابعاد این موفقیت ادامه می‌دهد: «برای من و مجموعه‌مان، برگزیده شدن این طرح صرفاً یک جایزه یا حمایت مالی نیست؛ بلکه این رویداد موجب شد احساس کنیم مسیری که در این سال‌ها طی کرده‌ایم، مسیر درستی برای توسعه بوده است. این حمایت ما را به سمت بازارهای بزرگ‌تر هدایت می‌کند و بستری فراهم می‌سازد تا به سوی توسعه بازار و دریافت سفارش‌های سازمانی بزرگ‌تر گام برداریم و با تولید نمونه‌های خلاقانه بیشتر، از تمام ظرفیت و توان تولیدی شهر بهره‌مند شویم. پس از ۱۵ سال فعالیت، اعتماد مجموعه‌ای معتبر همچون بنیاد علوی انگیزه‌ای مضاعف برای ادامه جدی‌تر این مسیر است.»

> **طرح ارائه‌شده تمرکز اصلی خود را بر توسعه بازار و بازاریابی محصولات صنایع‌دستی، به‌ویژه پک‌های هدیه سازمانی مزین به سوزن‌دوزی اصیل سنگسری، قرار داده است.**

او مهم‌ترین دستاورد حمایت بنیاد علوی را ایجاد فرصت و اعتماد می‌داند و می‌گوید: «در حوزه صنایع‌دستی توان تولید، حضور هنرمندان و محصول باکیفیت وجود دارد، اما ورود به بازارهای کلان نیازمند تأمین سرمایه و پشتیبانی در بخش‌هایی مانند تأمین مواد اولیه، تولید نمونه‌های تازه، بسته‌بندی، تبلیغات، بازاریابی و ارتباط مستمر با سازمان‌هاست. پیشنهاد من این است که حمایت‌ها در کنار تسهیلات مالی، در حوزه‌هایی نظیر آموزش فروش، بازاریابی، برندسازی، فروش سازمانی و دسترسی مستقیم به بازار نیز تداوم یابد؛ زیرا اگر یک کسب‌وکار کوچک به بازار پایدار دست پیدا کند، مسیر رشد خود را می‌یابد و افراد بیشتری را وارد چرخه اشتغال خواهد کرد.»

این کارآفرین صنایع‌دستی با تشریح ابعاد آماری و دستاوردهای اشتغال‌زایی این طرح می‌افزاید: «یکی از ارزشمندترین دستاوردها، شکل‌گیری یک زنجیره اشتغال خانگی است. در حال حاضر حدود ۴۲ نفر در بخش‌های مختلف با مجموعه ما همکاری دارند که بخش قابل توجهی از این افراد را زنان تشکیل می‌دهند. رویکرد ما فراتر از استخدام مستقیم بوده و بر آموزش و انتقال مهارت متمرکز است؛ به طوری که حتی یک فرد پس از آموزش، خود توانایی آموزش دادن به دیگران و ورود آن‌ها به چرخه تولید را پیدا می‌کند.»

او ادامه می‌دهد: «این الگو برای زنانی که به دلیل مسئولیت‌های خانوادگی امکان حضور در محیط‌های کاری ثابت را ندارند، بستری فراهم کرده است تا در خانه فعالیت کنند و منبع درآمد داشته باشند. از سوی دیگر، رونق بازار این هنر سنتی باعث بازگشت و ایجاد انگیزه مجدد در میان هنرمندانی شده است که پیش‌تر به دلیل نبود بازار، کار خود را رها کرده بودند؛ چراکه توسعه بازار برای ما صرفاً افزایش فروش نیست، بلکه هر بازار جدید به معنای خلق یک فرصت شغلی تازه است.»

ملیحه ذوالفقاریان، کارآفرین سمنانی در پایان می‌گوید: «صنایع‌دستی ظرفیت آن را دارد که هویت یک منطقه را حفظ کند، برای مردم درآمد پایدار به همراه بیاورد و به‌ویژه برای زنان فرصت‌های شغلی ارزشمندی رقم بزند. امیدوارم با استمرار حمایت‌هایی از این دست، بتوانیم ابعاد این مسیر را گسترش دهیم، بازارهای بیشتری ایجاد کنیم و افراد بیشتری را به چرخه تولید پیوند بزنیم؛ چراکه معتقدم در صورت برقراری پیوند میان اصالت، خلاقیت و بازار، صنایع‌دستی آینده اقتصادی بسیار درخشانی خواهد داشت. همچنین از اعتماد و حمایت‌های بنیاد علوی که امکان برداشتن گامی محکم‌تر در این مسیر را فراهم کرد، سپاسگزارم.»

محسن سرمستی‌پسند

گسترش میناکاری روی سفال/ اشتغال غیرمستقیم ۱۵۰ نفر در کارگاه کارآفرین همدانی

محسن سرمستی‌پسند، فعال حوزه میناکاری روی سفال در لالجین همدان، با دریافت تسهیلات ۵۰۰ میلیون تومانی از بنیاد علوی، کارگاه خود را توسعه داده و زمینه اشتغال غیرمستقیم حدود ۱۵۰ نفر را فراهم کرده است. بخش قابل توجهی از نیروهای این مجموعه را زنان، به‌ویژه زنان سرپرست خانوار، تشکیل می‌دهند که محصولات را در منزل تولید می‌کنند.

او درباره فعالیت خود گفت: «حدود ۱۲ تا ۱۳ سال است که در زمینه سفال، سرامیک و میناکاری روی سفال فعالیت می‌کنم. نیروهای ما بیشتر بانوانی هستند که در منزل کار می‌کنند. آن‌ها مراحل مختلف تولید را انجام می‌دهند و در ادامه، کارها برای سایه‌پاشی و پخت به کارگاه منتقل می‌شود و پس از قرار گرفتن در کوره، به محصول نهایی تبدیل می‌شود.»

او افزود: «برای دریافت تسهیلات ابتدا از طریق میراث فرهنگی پیگیری کردیم، اما متأسفانه در آن مقطع بودجه‌ای برای حمایت از تولیدکنندگان وجود نداشت و بنیاد علوی به ما معرفی شد. بنیاد همکاری بسیار خوبی داشت و وام ۵۰۰ میلیون تومانی را در مدت کوتاهی پرداخت کرد. با استفاده از این تسهیلات توانستیم کارگاه خود را از یک واحد به دو کارگاه توسعه دهیم، مواد اولیه و تجهیزات مورد نیاز را تأمین کنیم، تولید را افزایش دهیم و نیروهای بیشتری را به کار بگیریم.»

سرمستی‌پسند ادامه داد: «در حال حاضر حدود ۱۵۰ نفر به صورت غیرمستقیم و در منزل با مجموعه ما همکاری دارند. البته به دلیل تعداد بالای نیروها، ارتباط مستقیم ما با همه آن‌ها امکان‌پذیر نیست و هر گروه، سرپرستی دارد که حدود ۱۰ تا ۱۵ نفر را مدیریت می‌کند. ما معمولاً مواد اولیه و سفارش‌ها را با سرپرستان گروه‌ها هماهنگ می‌کنیم.»

این تولیدکننده و کارآفرین همدانی بیان کرد: «بیشتر بانوانی که با ما همکاری دارند، سرپرست خانوار هستند یا ترجیح می‌دهند در کنار مسئولیت‌های خانوادگی، در منزل کار کنند. این شیوه باعث شده است

آن‌ها بدون دغدغه رفت‌وآمد و هزینه‌های مربوط به حمل‌ونقل، بتوانند درآمد داشته باشند و در چرخه تولید باقی بمانند.»

او با اشاره به وضعیت بازار فروش محصولات توضیح داد: «مشتریان ما در شهرهایی مانند تهران، مشهد و شیراز حضور دارند و سفارش‌های مختلفی از این شهرها دریافت می‌کنیم. بازار در برخی مقاطع رونق بیشتری دارد و گاهی نیز با رکود مواجه می‌شود، اما خوشبختانه چون در این سال‌ها فعالیت خود را به صورت مستمر ادامه داده‌ایم و از حوزه کاری‌مان خارج نشده‌ایم، توانسته‌ایم بازار خود را حفظ کنیم.»

این کارآفرین درباره مشکلات تولیدکنندگان صنایع‌دستی گفت: «یکی از مهم‌ترین مشکلات ما افزایش مداوم قیمت مواد اولیه است. هرچقدر هم تسهیلات دریافت می‌کنیم، بخش زیادی از آن صرف خرید مواد اولیه می‌شود؛ با این حال تلاش می‌کنیم تولید را متوقف نکنیم و به فعالیت خود ادامه دهیم. بهتر است بنیاد علوی در لالجین، که شهر جهانی سفال است، دفتر یا مجموعه‌ای برای حمایت از تولیدکنندگان ایجاد کند. در چنین مجموعه‌ای می‌توان زنجیره تولید سفال و میناکاری را از مرحله ابتدایی تا محصول نهایی به نمایش گذاشت تا گردشگرانی که از نقاط مختلف کشور به لالجین سفر می‌کنند، بتوانند مراحل تولید را از نزدیک ببینند.»

او افزود: «ایجاد یک مجموعه متمرکز می‌تواند برای تولیدکنندگان و گردشگران بسیار مفید باشد. هنرمندان در چنین فضایی امکان فعالیت دائمی خواهند داشت و حتی می‌توان زمینه‌هایی مانند بیمه و اشتغال پایدار را برای آن‌ها فراهم کرد. اگر بنیاد مستقیماً امکان اجرای چنین طرحی را ندارد، می‌تواند با اعطای تسهیلات به فرد یا مجموعه‌ای که توان اجرای کامل آن را دارد، از این ایده حمایت کند.»

این فعال صنایع‌دستی با قدردانی از نحوه نظارت بنیاد علوی گفت: «از خانم جلالوند و مجموعه بنیاد علوی در همدان تشکر می‌کنم. نظارت آن‌ها بر نحوه هزینه‌کرد تسهیلات بسیار دقیق بود و بررسی می‌کردند که وام برای خرید کوره، مواد اولیه و توسعه واقعی کارگاه هزینه شود. این موضوع اهمیت زیادی دارد، زیرا تسهیلات باید به دست افرادی برسد که واقعاً در حوزه تولید فعالیت می‌کنند.»

سرمستی‌پسند در پایان خاطرنشان کرد: «میناکاری روی سفال، هنری کاملاً دست‌ساز است و بخش زیادی از ارزش آن به کار و مهارت هنرمندان مربوط می‌شود. حتی از کشور چین نیز برای این محصولات مشتری داریم، زیرا تولید ماشینی نمی‌تواند جای کار دست را بگیرد. امیدوارم حمایت‌های بنیاد علوی استمرار داشته باشد تا تولیدکنندگان بتوانند چرخه فعالیت خود را حفظ و توسعه دهند و محصولات صنایع‌دستی ایران بیش از گذشته در بازارهای بین‌المللی عرضه شود.»

محمدامین صعودی

حمایت بنیاد علوی می‌تواند به ایجاد بازار پایدار برای کسب‌وکارهای خرد صنایع‌دستی منجر شود

طرح «تهران‌گیفت‌شاپ» به‌عنوان یکی از پنج طرح برگزیده رویداد ملی بازاریابی و برندسازی صنایع‌دستی بنیاد علوی انتخاب شده است؛ طرحی که با هدف تبدیل ظرفیت‌های فرهنگی، تاریخی و هنری تهران به محصولات هویت‌مند و ایجاد ارتباط مؤثر میان تولیدکنندگان خرد و بازار شکل گرفته است.

محمدامین صعودی، صاحب این طرح، با اشاره به ضرورت شکل‌گیری تهران‌گیفت‌شاپ، معتقد است مسئله اصلی صنایع‌دستی کشور صرفاً تولید محصول نیست، بلکه نبود ارتباط مؤثر میان تقاضای بازار و ظرفیت تولید است.

او در این گفت‌وگو از ایده اولیه این طرح، تأثیر حمایت‌های بنیاد علوی، اهداف اشتغال‌زایی و پیشنهادهای خود برای توسعه حمایت‌ها در حوزه صنایع‌دستی سخن گفته است.

صعودی درباره شکل‌گیری ایده تهران‌گیفت‌شاپ گفت: «ایده تهران‌گیفت‌شاپ از مشاهده یک خلأ مشخص در بازار شکل گرفت. تهران از نظر تاریخ، فرهنگ، معماری، هنر و ظرفیت‌های اجتماعی، منابع ارزشمند و متنوعی دارد؛ اما این ظرفیت‌ها هنوز به‌صورت منسجم و حرفه‌ای به محصول، هدیه و تجربه‌ای قابل عرضه برای شهروندان، گردشگران، سازمان‌ها و نهادها تبدیل نشده‌اند.»

او ادامه داد: «از سوی دیگر، در کشور هنرمندان و تولیدکنندگان توانمندی فعالیت می‌کنند، اما بخش قابل‌توجهی از آن‌ها به بازار پایدار، طراحی متناسب

با نیاز مشتری، بسته‌بندی حرفه‌ای، سفارش‌های عمده و بازار سازمانی دسترسی ندارند. بنابراین مسئله اصلی ما فقط تولید محصول نبود؛ مسئله اصلی، نبود اتصال مؤثر میان تقاضای بازار و ظرفیت تولید بود.»

> **اعتبار نهادی بنیاد، دسترسی به شبکه کسب‌وکارهای خرد و امکان طراحی یک مدل مشترک، برای تثبیت فعالیت ما اهمیت زیادی دارد.**

این کارآفرین با بیان اینکه تهران‌گیفت‌شاپ با هدف ایجاد چنین ارتباطی شکل گرفته است، افزود: «رویکرد ما تبدیل هویت تهران و ایران به محصولات هنری و هدایای هویت‌مند است. در این مسیر، تلاش می‌کنیم زنجیره‌ای از ارزش ایجاد کنیم که در آن ابتدا نیاز بازار شناسایی شود، سپس محصول متناسب طراحی و استانداردسازی شود، تولیدکنندگان خرد در فرآیند تولید مشارکت کنند و محصول نهایی از مسیرهای حرفه‌ای به بازار برسد.»

صعودی تأکید کرد که تهران‌گیفت‌شاپ صرفاً یک فروشگاه یا بازار آنلاین نیست، بلکه تلاش دارد به‌عنوان یک بنگاه پیشران و ارکستراتور زنجیره ارزش صنایع‌دستی فعالیت کند.

او گفت: «ما تلاش کرده‌ایم تهران‌گیفت‌شاپ را صرفاً یک فروشگاه یا بازار آنلاین نبینیم، بلکه آن را به‌عنوان یک بنگاه پیشران و ارکستراتور زنجیره ارزش صنایع‌دستی تعریف کنیم؛ مجموعه‌ای که از سمت تقاضا حرکت می‌کند و بازار را به تولید متصل می‌سازد.»

این کارآفرین در ادامه با اشاره به انتخاب طرح خود به‌عنوان یکی از پنج طرح برگزیده رویداد ملی بازاریابی و برندسازی صنایع‌دستی، این اتفاق را گامی مؤثر در مسیر توسعه فعالیت‌های خود دانست و بیان کرد: «انتخاب تهران‌گیفت‌شاپ به‌عنوان یکی از پنج طرح برگزیده رویداد ملی بازاریابی و برندسازی صنایع‌دستی، برای ما اهمیت زیادی داشت؛ زیرا نشان داد مسئله‌ای که دنبال می‌کنیم، یعنی حرکت از فروش محصول به سمت طراحی بازار و ایجاد زنجیره ارزش، از نظر نهادهای تخصصی نیز قابل توجه است.»

او افزود: «این انتخاب به ما کمک کرد طرح را از سطح یک ایده یا فعالیت منفرد، به یک مدل رسمی‌تر و توسعه‌پذیرتر تبدیل کنیم. در این مدل، تهران‌گیفت‌شاپ یک کسب‌وکار منفرد نیست، بلکه می‌تواند ظرفیت خود را برای شناسایی و توانمندسازی تولیدکنندگان خرد، توسعه محصول، تجمیع سفارش‌ها، کنترل کیفیت و اتصال به بازار به کار بگیرد.»

صعودی درباره تأثیر تسهیلات و حمایت‌های بنیاد علوی بر توسعه این طرح نیز توضیح داد: «تسهیلات و حمایت‌های بنیاد علوی، در صورت تحقق و تخصیص بر اساس ضوابط، می‌تواند در چند بخش اثرگذار باشد؛ از جمله توسعه زیرساخت فروش و بازاریابی، نمونه‌سازی و توسعه محصولات جدید، تأمین سرمایه در گردش، آماده‌سازی سفارش‌های سازمانی و ایجاد ظرفیت برای پذیرش سفارش‌های بزرگ‌تر.»

او با تأکید بر اینکه تأثیر این حمایت‌ها تنها به جنبه مالی محدود نمی‌شود، گفت: «اعتبار نهادی بنیاد، دسترسی به شبکه کسب‌وکارهای خرد و امکان طراحی یک مدل مشترک، برای تثبیت فعالیت ما اهمیت زیادی دارد. در تفاهم‌نامه، اعطای تسهیلات منوط به بررسی، احراز شرایط و تصویب مراجع ذی‌صلاح عنوان شده است و رقم قطعی تسهیلات در اسناد موجود ذکر نشده است.»

این کارآفرین در بخش دیگری از این گفت‌وگو، درباره نقش حمایت‌های بنیاد علوی در هموار کردن مسیر پیشرفت شغلی و پیشنهادهای خود برای گسترش این حمایت‌ها بیان کرد: «حمایت بنیاد علوی برای ما فقط به موضوع تسهیلات محدود نمی‌شود. یکی از مهم‌ترین ارزش‌های این همکاری، ایجاد امکان دسترسی به شبکه‌ای از کسب‌وکارهای خرد و تولیدکنندگان صنایع‌دستی است. این ظرفیت کمک می‌کند تولیدکنندگانی که به‌صورت پراکنده فعالیت می‌کنند، در یک مدل مشخص شناسایی، ارزیابی و به بازار متصل شوند.»

صعودی با تأکید بر ضرورت آغاز حمایت‌ها از سمت تقاضای بازار ادامه داد: «از نگاه ما، حمایت مؤثر زمانی شکل می‌گیرد که از

سمت تقاضا آغاز شود. یعنی ابتدا باید نیاز بازار، نوع مشتری، حجم سفارش، سطح قیمت، استاندارد کیفی و زمان تحویل مشخص شود؛ سپس بر اساس این اطلاعات، محصول طراحی و تولید شود.»

او افزود: «حمایت از تولید بدون شناخت بازار، ممکن است به افزایش موجودی و تولیدات فروش‌نرفته منجر شود. به همین دلیل، هدف ما خلق یک زنجیره ارزش تقاضامحور است، نه صرفاً افزایش تعداد تولیدکنندگان.»

این کارآفرین در تشریح پیشنهادهای خود برای گسترش حمایت‌های بنیاد علوی، شش محور آموزش و توانمندسازی، توسعه محصول، بازاریابی و فروش، تأمین مواد اولیه و سرمایه در گردش، استانداردسازی و کنترل کیفیت و پایش اثرگذاری را مطرح کرد.

به گفته صعودی، در بخش آموزش و توانمندسازی باید موضوعاتی مانند طراحی محصول بر اساس نیاز بازار، قیمت‌گذاری، بسته‌بندی، استانداردسازی، مدیریت سفارش و زمان تحویل مورد توجه قرار گیرد. در حوزه توسعه محصول نیز حمایت از نمونه‌سازی، اصلاح محصولات موجود و طراحی محصولات اختصاصی برای بازارهای سازمانی و گردشگری ضروری است.

او همچنین با اشاره به اهمیت بازاریابی و فروش، حضور تولیدکنندگان در بازارهای کسب‌وکار به کسب‌وکار و کسب‌وکار به دولت، نمایشگاه‌ها، هتل‌ها، موزه‌ها، فرودگاه‌ها، رویدادها و فروشگاه‌های تخصصی را از جمله زمینه‌های نیازمند حمایت دانست.

صعودی در ادامه، تأمین منظم مواد اولیه و ایجاد امکان پاسخ‌گویی به سفارش‌های عمده را از دیگر ضرورت‌ها برشمرد و گفت: «در بخش استانداردسازی و کنترل کیفیت نیز باید مشخصات فنی، بسته‌بندی، قیمت، تیراژ و زمان تحویل برای محصولاتی که وارد شبکه می‌شوند، تعریف شود.»

او پایش اثرگذاری حمایت‌ها را نیز ضروری دانست و افزود: «سنجش تعداد تولیدکنندگان فعال، ارزش سفارش‌ها، میزان فروش، درآمد ایجادشده و تعداد مشاغل پایدار، از جمله شاخص‌هایی است که باید مورد توجه قرار گیرد.»

این کارآفرین در جمع‌بندی پیشنهادهای خود تأکید کرد: «در واقع، انتظار ما این است که حمایت از یک بنگاه پیشران، به ایجاد بازار برای مجموعه‌ای از کسب‌وکارهای خرد منجر شود؛ به‌گونه‌ای که اثر حمایت چندبرابر شود.»

سهیلا صفرزایی

روایت یک کارآفرین سیستانی از احیای هنر «توبافی» با حمایت بنیاد علوی/ گسترش ظرفیت تولید با تکیه بر تسهیلات حمایتی

سهیلا صفرزایی، کارآفرین زاهدانی که از سال ۱۴۰۰ فعالیت حرفه‌ای خود را در رشته «توبافی» آغاز کرده است، اکنون مدیریت مجموعه‌ای فعال را بر عهده دارد که ۱۵ نیروی مستقیم در آن مشغول به کارند.

او در این گفت‌وگو، ضمن تشریح ظرفیت‌های کارگاه خود، از برکات حمایت‌های بنیاد علوی در مسیر توسعه این هنر بومی می‌گوید و پیشنهادهایی برای ارتقای اثرگذاری این تسهیلات ارائه می‌دهد.

صفرزایی درباره مسیر شکل‌گیری مجموعه خود می‌گوید: «فعالیت ما به‌طور جدی از سال ۱۴۰۰ کلید خورد. با هدف توسعه کارگاه و افزایش ظرفیت، روی تجهیزات و تأمین مواد اولیه تمرکز کردیم. در حال حاضر ۷ تا ۸ دستگاه بافندگی در مجموعه فعال است و با احتساب دستگاه‌هایی که در منازل هنرمندان مستقر شده، در مجموع ۹ بافنده با ما همکاری می‌کنند. در کنار این تیم، سه نفر در بخش رودوزی، یک مدیر تولید و سایر نیروهای خدماتی، زنجیره تولید ۱۵ نفره ما را تشکیل داده‌اند.»

این کارآفرین سیستانی با اشاره به نقش تسهیلات بنیاد علوی در عبور از چالش‌های اقتصادی تصریح می‌کند: «در شرایطی که تأمین مواد اولیه به‌دلیل نوسانات قیمت بسیار دشوار شده بود، حمایت‌های بنیاد علوی راهگشا شد. این تسهیلات به ما کمک کرد تا برای بافندگانی که در منازل فعالیت می‌کردند دستگاه‌های جدید تهیه کنیم و جریان مواد اولیه را در کارگاه زنده نگه داریم. هرچند با توجه به افزایش قیمت‌ها، همچنان نیاز به برنامه‌ریزی برای خریدهای کلان‌تر داریم، اما این حمایت در زمان بسیار حساسی توانست چرخ تولید کارگاه ما را با سرعت بیشتری به حرکت درآورد.»

صفرزایی با نگاهی رو به آینده و برای ارتقای اثربخشی این حمایت‌ها می‌گوید: «ما از همکاری‌های صورت‌گرفته توسط اداره میراث فرهنگی، بنیاد علوی و بنیاد برکت سپاسگزاریم. برای اینکه این حمایت‌ها بتواند اثرات ماندگارتری داشته باشد، پیشنهاد می‌دهم روند بررسی طرح‌ها و تخصیص تسهیلات تسریع شود تا تولیدکننده بتواند بر اساس قیمت‌های روز برنامه‌ریزی دقیق‌تری داشته باشد. نوسانات قیمت مواد اولیه در بازه‌های زمانی طولانی‌مدت، عملاً محاسبات و طرح‌های توجیهی ابتدایی را با چالش مواجه می‌کند، امیدوارم با کاهش

بروکراسی اداری و سرعت‌بخشی به روند بازدید و پرداخت، قدرت خرید تسهیلات در برابر تورم حفظ شود. همچنین، از آنجایی که تأمین مواد اولیه برای تولید پایدار نیازمند گردش مالی مستمر است، ای کاش این حمایت‌ها نه به‌عنوان گامی مقطعی، بلکه به صورت چرخه‌های تکرارپذیر و مستمر طراحی شود تا تولیدکنندگان بتوانند با اطمینان خاطر، برنامه‌های توسعه‌ای خود را در سال‌های پیش رو با ثبات بیشتری محقق سازند.»

این کارآفرین در پایان با ابراز امیدواری نسبت به آینده این همکاری‌ها، بر لزوم تقویت پیوند میان کارگاه‌های خرد و بسترهای حمایتی تأکید کرد و آن را راهکاری کلیدی برای احیای مشاغل آباواجدادی در سیستان‌وبلوچستان دانست.

فرزاد رضایی

روایت یک کارآفرین از توانمندسازی هنرمندان مناطق کمتر برخوردار

او با اشاره به تجربه اجرای طرح خود در جنوب کرمان می‌گوید استفاده از صنایع‌دستی بومی در بسته‌بندی محصولات صادراتی می‌تواند هم به ایجاد بازار برای هنرمندان مناطق کمتر برخوردار کمک کند و هم ظرفیت‌های فرهنگی و هنری این مناطق را وارد زنجیره اقتصادی کشور کند.

رضایی در تشریح شکل‌گیری این ایده گفت: «ما در شرکت دانش‌بنیان «هدیه جاده ابریشم» از ابتدا به دنبال این بودیم که صنایع‌دستی را فقط به عنوان یک محصول هنری نبینیم، بلکه برای آن بازار واقعی و پایدار ایجاد کنیم. ایده این طرح از یک مسئله ساده شروع شد؛ دیدیم بسیاری از هنرمندان مناطق محروم محصول خوب تولید می‌کنند، اما بازار، بسته‌بندی و برندسازی مناسبی ندارند. از طرف دیگر، بسیاری از محصولات ایرانی برای عرضه و صادرات به بسته‌بندی‌هایی نیاز دارند که هویت و داستان داشته باشد. به همین دلیل به این فکر افتادیم که این دو مسئله را به هم متصل کنیم؛ یعنی از خود صنایع‌دستی بومی به عنوان بخشی از بسته‌بندی محصولات استفاده کنیم.»

او با اشاره به اجرای نمونه عملی این ایده در جنوب کرمان گفت: «نمونه عملی این ایده را با حصیربافی و سوزن‌دوزی جنوب کرمان شروع کردیم و به طراحی و تولید بسته‌بندی برای خرمای صادراتی رسیدیم. برای ما این اتفاق مهم بود، چون نشان داد صنایع‌دستی می‌تواند خودش بخشی از زنجیره اقتصادی و صادراتی کشور باشد.»

رضایی انتخاب طرح خود به عنوان طرح برتر بنیاد علوی را فرصتی برای توسعه این مسیر دانست و گفت: «برای ما انتخاب شدن طرح، بیشتر از اینکه یک جایزه باشد، یک تأیید مهم برای مسیری است که شروع کرده‌ایم. این حمایت می‌تواند کمک کند مدل آزمایش‌شده در جنوب کرمان را توسعه بدهیم، هنرمندان بیشتری را وارد شبکه کنیم و برای صنایع‌دستی مناطق مختلف، بازارهای جدیدی پیدا کنیم.»

این کارآفرین افزود: «هدف ما این است که از چند نمونه موفق عبور کنیم و یک شبکه واقعی ایجاد کنیم که سفارش‌های عمده و مستمر را به تولیدکنندگان مناطق مختلف برساند. اگر این اتفاق بیفتد، اثر حمایت خیلی فراتر از یک مجموعه یا یک پروژه خواهد بود. حمایت بنیاد علوی برای ما بسیار مهم است، چون امکان ارتباط با جامعه هدف و شناخت ظرفیت‌های مناطق کمتر برخوردار را فراهم خواهد کرد.»

او با تأکید بر اینکه حمایت مالی به تنهایی برای پایداری کسب‌وکارهای صنایع‌دستی کافی نیست، ادامه داد: «تجربه ما نشان داده که حمایت مالی به‌تنهایی کافی نیست. اگر قرار است یک کسب‌وکار صنایع‌دستی پایدار شود، باید در کنار تولید، آموزش، طراحی، بسته‌بندی، بازاریابی و فروش هم تقویت شود.»

رضایی با پیشنهاد حرکت حمایت‌ها به سمت ایجاد یک زنجیره کامل توانمندسازی گفت: «پیشنهاد ما این است که این حمایت‌ها به سمت ایجاد زنجیره کامل توانمندسازی برود؛ یعنی هنرمند را شناسایی کنیم، آموزش بدهیم، محصولش را توسعه دهیم، برایش برند و بسته‌بندی ایجاد کنیم و در نهایت به بازار و سفارش واقعی وصل کنیم.»

او درباره دستاوردهای اجرای طرح نیز ادامه داد: «در این مرحله تمرکز ما بیشتر روی ایجاد یک مدل قابل توسعه بوده تا صرفاً افزایش تعداد تولیدکنندگان. در پایلوت جنوب کرمان توانستیم تعدادی از هنرمندان حوزه حصیربافی و سوزن‌دوزی را شناسایی و شبکه‌سازی کنیم و با ایجاد یک سفارش واقعی برای بسته‌بندی خرمای صادراتی، مسیر جدیدی برای فروش تولیدات آنها ایجاد کنیم.»

او یکی از ویژگی‌های مهم این مدل را امکان رساندن سفارش از بازار به محل زندگی هنرمندان دانست و توضیح داد: «نکته مهم این است که این مدل می‌تواند سفارش را از بازار به روستا و محل زندگی هنرمند برساند؛ یعنی لازم نیست هنرمند برای پیدا کردن مشتری از منطقه خودش خارج شود. در ادامه، هدف ما این است که با توسعه قراردادهای عمده، تعداد بیشتری از خانوارهای تولیدکننده، به‌خصوص زنان و افراد فعال در مناطق کمتر برخوردار، وارد چرخه تولید مستمر شوند و صدها خانوار تحت پوشش این طرح قرار بگیرند.»

او در پایان با تأکید بر ضرورت ایجاد بازار برای صنایع‌دستی گفت: «فکر می‌کنم مهم‌ترین نکته این است که اگر می‌خواهیم صنایع‌دستی زنده بماند، نباید فقط درباره حفظ آن صحبت کنیم؛ باید برای آن بازار ایجاد کنیم. هر سفارشی که به یک هنرمند روستایی می‌رسد، فقط یک فروش نیست؛ می‌تواند به حفظ یک مهارت، یک خانواده و یک میراث فرهنگی کمک کند. ما در «هدیه جاده ابریشم» تلاش می‌کنیم همین مسیر را دنبال کنیم؛ یعنی هنر بومی را به بازار واقعی وصل کنیم و کاری کنیم که صنایع‌دستی مناطق محروم، نه فقط به عنوان یک اثر هنری، بلکه به عنوان یک فرصت اقتصادی پایدار دیده شود.»

فرزاد رضایی، کارآفرین و فعال حوزه صنایع‌دستی در شرکت دانش بنیان «هدیه جاده ابریشم» که طرح او در بنیاد علوی به عنوان طرح برتر انتخاب شده است، باور دارد که برای زنده ماندن صنایع‌دستی، صرفاً حفظ و حمایت از تولید کافی نیست و باید بازار واقعی و پایدار برای هنرمندان ایجاد کرد.

فرشته دری

نقش حمایتی بنیاد علوی در رونق کارگاه‌های صنایع‌دستی؛ از تسهیلات تولید تا ضرورت بازارسازی

فرشته دری، از هنرمندان فعال صنایع‌دستی که سال‌هاست در رشته‌های قلم‌زنی و فیروزه‌کوبی فعالیت می‌کند، ضمن اشاره به سابقه سه دهه فعالیت هنری و آموزشی خود، بر نقش تسهیلات بنیاد علوی در توسعه کسب‌وکارهای خانگی تأکید دارد.

او که علاوه بر تولید، به‌عنوان مربی فنی‌وحرفه‌ای به آموزش هنرجویان نیز اشتغال دارد، معتقد است اگرچه آموزش برای توسعه صنایع‌دستی ضروری است، اما «بازار فروش» اصلی‌ترین چالش این حوزه برای صنعتگران محسوب می‌شود. در ادامه، جزئیات گفت‌وگو با این هنرمند و کارآفرین را می‌خوانید.

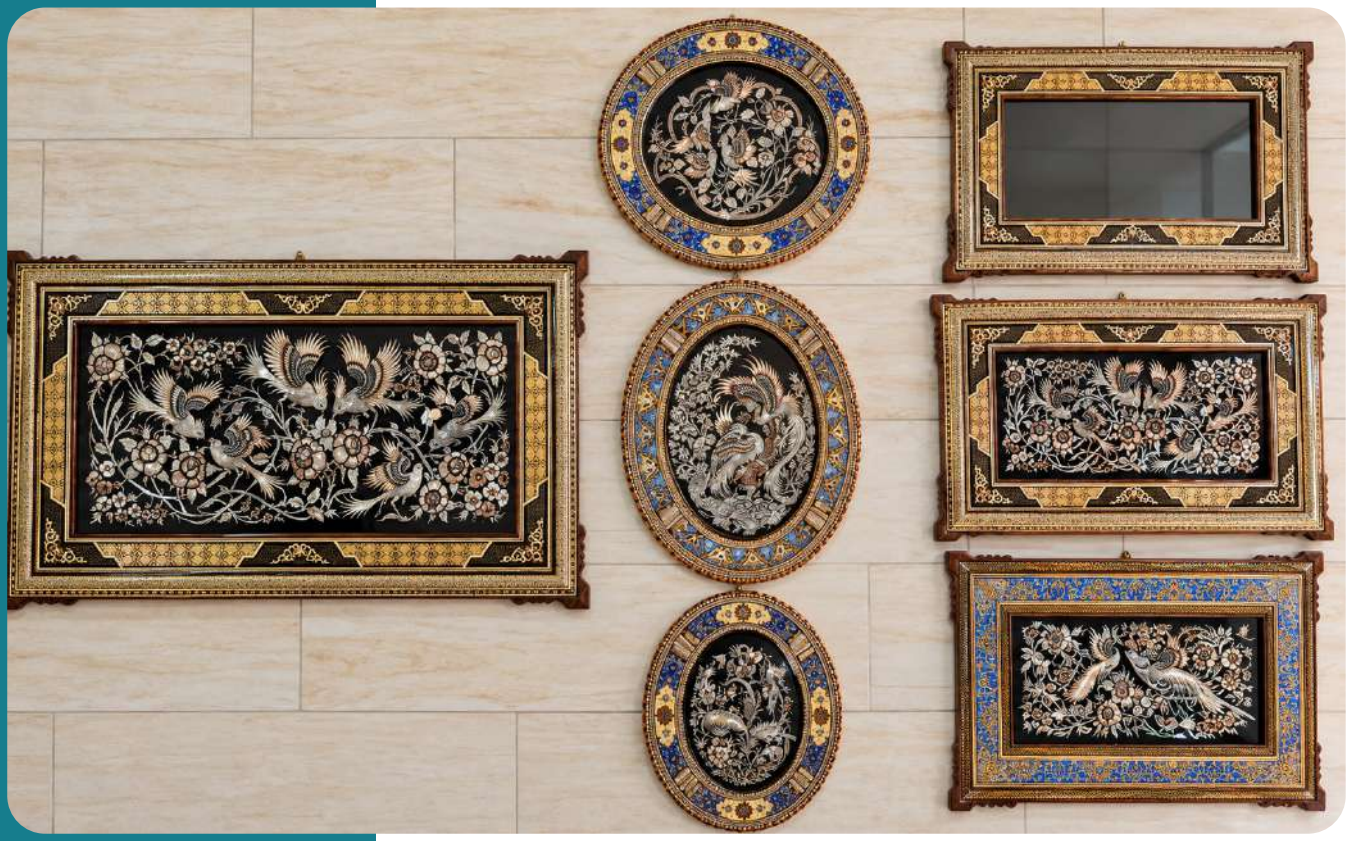
دری درباره پیشینه فعالیت هنری خود گفت: «من از سال ۱۳۸۹ کارم را با قلم‌زنی شروع کردم و در سبک‌هایی مثل قلم‌زنی ریز و سیم برجسته فعالیت دارم. از سال ۹۵ به‌عنوان مربی فنی‌وحرفه‌ای شروع به کار کردم و تا امروز حدود ۷۰ تا ۸۰ نفر را در رشته‌های قلم‌زنی و فیروزه‌کوبی آموزش داده‌ام. حدود یک سال است که با بنیاد علوی آشنا شده‌ام. این آشنایی در یکی از نمایشگاه‌های صنایع‌دستی در چهارباغ شکل گرفت. پس از آن با آن‌ها وارد مذاکره شدم و با دریافت تسهیلات، توانستم کارگاه و مغازه‌ام را توسعه دهم. وام دریافتی باعث شد از یک تولیدکننده کوچک به تولیدکننده و فروشنده‌ای فعال‌تر تبدیل شوم و ظرفیت کارم را افزایش دهم. در واقع همراهی بنیاد باعث شد تا کارم را توسعه داده و در نتیجه بتوانم افراد بیشتری را در بخش کاری حمایت کنم.»

به گفته این کارآفرین، حمایت مادی بنیاد از هنرمندان صنایع دستی در طولانی مدت منجر به رونق کسب و کار و افزایش درآمد اقتصادی می‌شود.

این هنرمند صنایع‌دستی که نقشی فراتر از یک بهره‌بردار ایفا کرده و به‌عنوان واسطه‌ای برای هدایت سایر هنرمندان به سمت حمایت‌های بنیاد عمل می‌کند، ادامه داد: «من هم به هنرجویان آموزش می‌دهم و هم آن‌ها را با میراث فرهنگی و بنیاد علوی آشنا می‌کنم تا اگر برای اشتغال نیاز به حمایت دارند، از تسهیلات یا مشاوره‌های این نهاد بهره‌مند شوند. از نظر من، بنیاد علوی در حوزه‌های مختلف، از مشاوره گرفته تا برگزاری نمایشگاه، حمایت‌های مؤثری داشته و هنرجویان از این بابت رضایت دارند.»

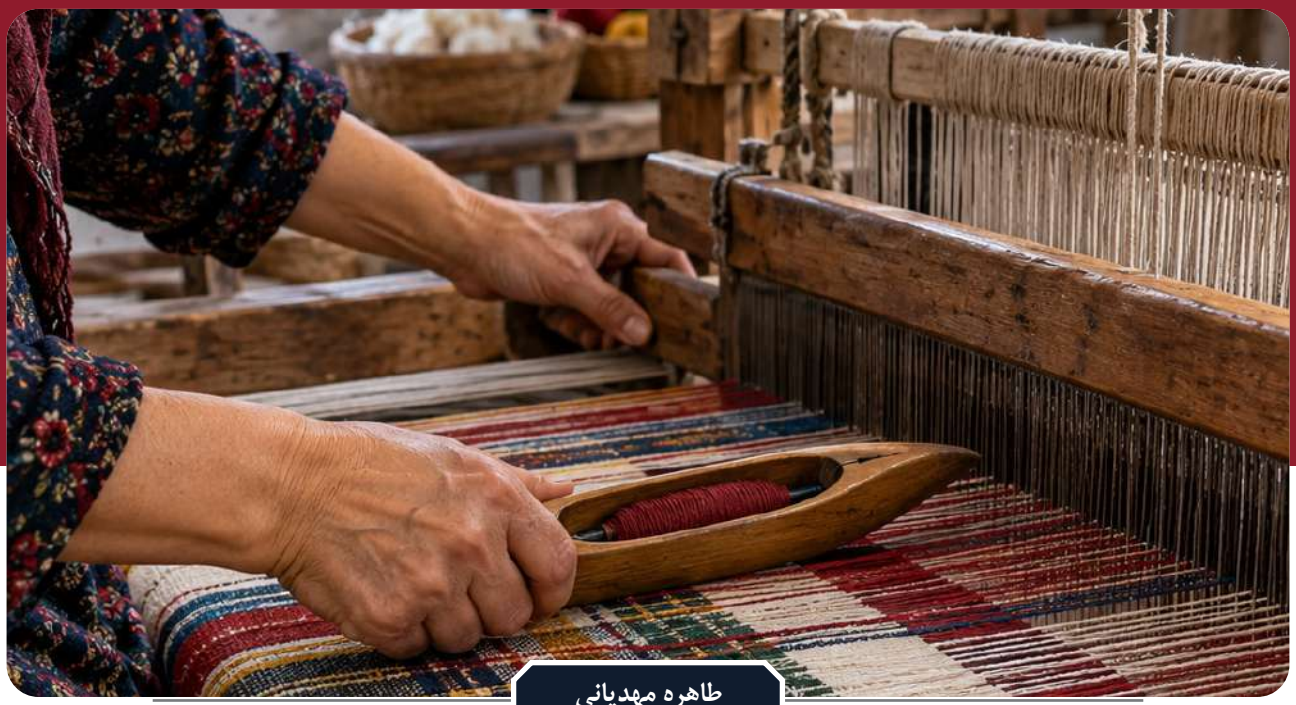
دری «بازار فروش» را اصلی‌ترین دغدغه فعالان صنایع‌دستی دانست و تصریح کرد: «مشکل اصلی من و سایر همکارانم، تولید نیست؛ من می‌توانم ۵۰ نفر را هم آموزش دهم اما آموزش بدون بازار فروش، هزینه و زمانی است که به هدر می‌رود. به نظر من، هنرمند باید پیش از هر چیز، راهی برای فروش محصولش داشته باشد. اگر صنعتگر نتواند کارش را بفروشد، آموزش‌دادن به او عملاً بی‌فایده است.»

طاهره مهدیانی

نساجی سنتی در مسیر تحول؛ روایت بانوی کارآفرین گلستانی از مدل‌های نوین حمایت

در حالی که پارچه‌بافی سنتی یا همان چادرشب در استان گلستان با وجود ظرفیت اشتغال‌زایی بالا، با چالش‌های لجستیکی و بازاریابی روبروست، مجموعه‌های کارگاهی کوچک در حال ارائه الگوهای جدیدی برای پایدارسازی این صنعت هستند. طاهره مهدیانی، فعال حوزه صنایع دستی در روستای بالاجاده شهرستان کردکوی استان گلستان، با تکیه بر تجهیزات نوین، توانسته است ضمن گسترش کارگاه خود، طرحی جامع برای بومی‌سازی زنجیره تولید در این استان ارائه دهد.

طاهره مهدیانی، مدیر کارگاه نساجی سنتی در روستای بالاجاده، فعالیت حرفه‌ای خود را از سال ۱۳۹۲ آغاز کرده و از سال ۱۳۹۶ به شکل تجمیعی و کارگاهی توسعه داده است.

او با اشاره به حمایت‌های بنیاد علوی در تجهیز کارگاه، می‌گوید: «حمایت بنیاد علوی عمدتاً در بخش تجهیزات بافت و چرخ‌های خیاطی صورت گرفت که به ما کمک کرد ظرفیت تولید و تنوع محصولاتمان را افزایش دهیم. این تجهیزات باعث شد از ۲ نفر نیروی کار، به ۵ نفر نیروی مستقیم برسیم و امیدواریم در آینده‌ای نزدیک، اشتغال‌زایی بیشتری داشته باشیم.»

این فعال صنایع دستی با اشاره به نگاه یکسان به تسهیلات صنایع دستی و بخش‌های صنعتی، بر لزوم تغییر در رویکردهای حمایتی تاکید می‌کند و ادامه می‌دهد: «نباید هنر و صنایع دستی را در ظرف وام و تسهیلات خلاصه کرد؛ بلکه باید وام را در ظرف حرفه و اشتغال تزریق کرد. یکی از نکات کلیدی در صحبت‌های این بانوی کارآفرین، وجود گلوگاه‌های فنی در تولید پارچه‌های سنتی است.

او توضیح می‌دهد: «یکی از نیازهای اصلی ما دستگاه‌های «چله‌کشی» است. در حال حاضر برای انجام این فرآیند، باید مواد اولیه و چله‌ها را مسافت‌های ۴۰۰ تا ۶۰۰ کیلومتری تا یزد یا بجنورد بفرستیم که هم هزینه‌بر است و هم کیفیت را کاهش می‌دهد. در صورتی که بنیاد علوی با حمایت از یک مجموعه متمرکز در استان گلستان برای انجام خدمات «چله‌کشی»، می‌تواند به هزاران بافنده در استان کمک کند. این زیرساخت، سرریز حمایتی بسیار بالایی دارد و می‌تواند برای بخش بزرگی از ۸ تا ۹ هزار نفر فعال حوزه بافت در استان گلستان راهگشا باشد.»

مدیر این کارگاه با اشاره به امکان انعطاف‌پذیری در تولید، طرحی را برای اشتغال بانوان روستایی مطرح می‌کند: «دستگاه‌های

جدیدی در بازار موجود است که ابعاد کوچکی دارند و فضای کمی اشغال می‌کنند. برنامه ما این است که با همکاری بنیاد، این دستگاه‌ها را در اختیار بانوان قرار دهیم تا آن‌ها بتوانند در خانه‌های خود، بدون دغدغه حضور ۸ ساعته در کارگاه و در کنار رسیدگی به امور خانواده، به تولید بپردازند. این کار هم استهلاک کارگاه مرکزی را کاهش می‌دهد و هم به اقتصاد خانواده‌ها کمک شایانی می‌کند. البته این دستگاه‌ها نیازمند آموزش‌های فنی و خدمات پس از فروش هستند و امیدواریم بنیاد در این مسیر آموزش فنی نیز همراه ما باشد.»

او در پایان با تاکید بر همراهی آموزشی و فنی در کنار تجهیزات‌دهی می‌گوید: «انتظار ما از بنیاد علوی این است که با نگاهی عمیق روی پروژه‌های بیشتری که گره‌های اصلی تولید را باز می‌کنند، سرمایه‌گذاری کند تا شاهد شکوفایی واقعی هنر صنعتگران باشیم.»

مهدی نیکوکار

پیوند سنت و تکنولوژی در مسیر کارآفرینی؛ روایت یک منتخب طرح بنیاد علوی از احیای صنایع دستی

در دنیای امروز که صنایع دستی برای بقا و رونق، نیازمند پیوند با ابزارهای نوین است، مجموعه‌هایی خلاق در حال تغییر معادلات بازار هستند. «مجموعه دیباچه» به‌عنوان یکی از برگزیدگان طرح‌های حمایتی بنیاد علوی، با تمرکز بر بازاریابی نوین، تامین زنجیره مواد اولیه و آموزش، بستری را برای توانمندسازی هنرمندان سفال و سرامیک فراهم کرده است. در ادامه، گفت‌وگوی ما را با بنیان‌گذار این مجموعه درباره فعالیت‌ها و چشم‌اندازهای توسعه‌محور آن‌ها می‌خوانید.

مهدی نیکوکار، هنرمند سرامیسیت و بنیان‌گذار «مجموعه دیباچه» با اشاره به سابقه فعالیت خود در حوزه‌های هنری، از تغییر مسیر حرفه‌ای‌اش در سال ۱۳۹۷ می‌گوید و درباره ورود به عرصه صنایع دستی توضیح می‌دهد: «من پیش از این در زمینه‌های خوش‌نویسی و نقاشی فعالیت داشتم، اما در نهایت وارد حوزه سفال و سرامیک شدم. طرحی که ما به بنیاد علوی ارائه دادیم، با هدف رشد، توسعه بازاریابی و فروش صنایع دستی در کشور تدوین شده بود.»

او با تاکید بر اینکه دیباچه تنها یک تولیدکننده سنتی نیست، می‌افزاید: «مجموعه ما با ایجاد زیرساخت‌های پلتفرم فروش مجازی و آنلاین، در کنار فروش حضوری در سطح استان‌ها و کشور فعالیت دارد. در حال حاضر، علاوه بر دفتر مرکزی، نمایندگی‌هایی

در شهرهای یزد، شیراز و تهران داریم که نه تنها محصولات خودمان را عرضه می‌کنند، بلکه با هدف حمایت از سایر هنرمندان، محصولات آنان را نیز در سراسر کشور به فروش می‌رسانند.»

تکنولوژی؛ موتور محرک فروش

این کارآفرین درباره تمایز طرح خود نسبت به سایرین می‌گوید: «ویژگی اصلی طرح ما، پشتوانه تکنولوژیک آن است؛ به این معنا که تکنولوژی بخش عمده‌ای از تولید و فروش را بر عهده دارد. ما برای کمک به هنرمندان، برنامه‌ای جامع شامل آموزش، ارتقای کیفی هنر و در نهایت تسهیل فروش تدوین کرده‌ایم که مستندات آن در پلتفرم‌های ما قابل مشاهده است.»

نیکوکار، همچنین درباره انتظارات خود از تسهیلات بنیاد علوی و تاثیر آن بر توسعه زیرساخت‌ها می‌افزاید: «ما در انتظار دریافت تسهیلات و حمایت‌های جانبی بنیاد علوی هستیم؛ موضوعی که با توجه به شرایط تورمی فعلی بسیار حیاتی است. این حمایت‌ها می‌تواند در تکمیل زیرساخت‌های فروش آنلاین و تقویت انبار مرکزی ما نقش کلیدی ایفا کند. یکی دیگر از معضلات اصلی ما، کمبود تجهیزات در فرآیند پخت و کوره در حوزه سفال و سرامیک است. با اضافه کردن یک کوره بزرگ «شاتلی»، امکان تولید سریع‌تر و پاسخ‌دهی به نیاز مشتریان ایجاد می‌شود که در بازار صنایع دستی، فاکتوری بسیار تعیین‌کننده است.»

زنجیره تامین «سِرام»؛ گامی برای کاهش هزینه‌های تولید

این منتخب طرح بنیاد علوی از ایجاد زنجیره‌ای به نام «مرکز سِرام» خبر داده و می‌گوید: «دیباچه یک زنجیره تامین مواد اولیه به نام مرکز سِرام ایجاد کرده است. در صورتی که حمایت بنیاد علوی محقق شود، می‌توانیم در تمامی حلقه‌های این زنجیره، از تامین مواد اولیه و تولید دوغاب سرامیک گرفته تا آموزش آنلاین، به هنرمندان سراسر کشور کمک کنیم. این کار نه تنها کیفیت تولیدات هنرمندان را افزایش می‌دهد، بلکه قیمت تمام‌شده محصول برای آن‌ها را نیز به شکل قابل‌توجهی کاهش خواهد داد.»

چشم‌انداز اشتغال‌زایی؛ حمایت از ۲۰ کارگاه هنری

او در واکنش به سوالی درباره میزان اشتغال‌زایی مجموعه خود پاسخ می‌دهد: «مجموعه ما در حال حاضر ۹ نیروی فعال دائمی دارد و از ۳ تا ۵ هنرمند و ۵ کارگاه مختلف در بحث آموزش و فروش حمایت می‌کند. برای مثال، همین امروز هنرجویی از شهر بابک کرمان برای آموزش در مجموعه ما حضور دارد.»

مهدی نیکوکار در پایان با ابراز امیدواری نسبت به آینده می‌گوید: «به امید خدا با دریافت تسهیلات ۱.۵ تا ۲ میلیارد تومانی بنیاد علوی، قصد داریم این حمایت‌ها را به ۲۰ کارگاه هنری افزایش دهیم که این به معنای پوشش مستقیم و غیرمستقیم حداقل ۱۰۰ نفر از فعالان این حوزه است. از تیم بنیاد علوی نیز به خاطر برگزاری بسیار حرفه‌ای و عادلانه رقابت بازاریابی صنایع دستی سپاسگزارم؛ تجربه‌ای که در سطح کیفی آن در کشور کم‌نظیر بود.»

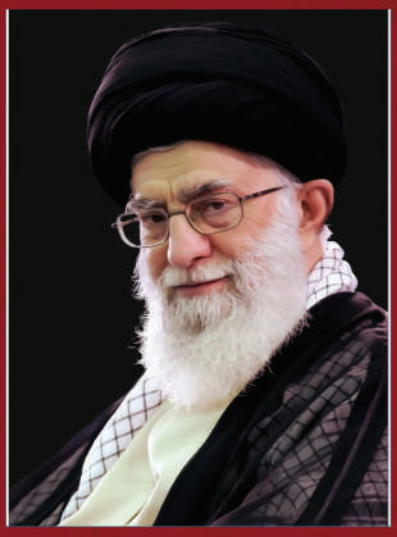

«باید با سرمایه‌گذاری جدی صنایع دستی را رونق کامل داد و با سیاست گذاری صحیح راه ورود گسترده تولیدات هنرمندان ایرانی را به بازارهای جهانی هموار ساخت».

ویژه‌نامه صنایع دستی

۱۴۰۵